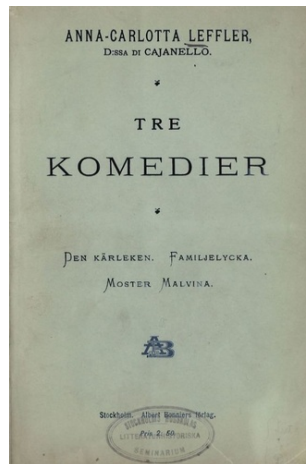

Tre komedier

: Den kärleken, Familjelycka, Moster Malvina

Förord till den elektroniska utgåvan

Tre komedier av **Anne Charlotte Leffler**, (1849-1892), vilka har digitaliserats för Dramawebben, består av **Den kärleken**, **Familjelycka** samt **Moster Malvina** och har i december 2012 anpassats för Projekt Runeberg av Ralph E.

0760915ANNA-CARLOTTA LEFFLER,

D:ssa di CAJANELLÖ.

*

TRE

KOMEDIER

'4

pEN KÄRLEKEN. j7 A MI LJ E LYC K A. JK OSTER /VlALVINA.

Stockholm. Albert Bonniers förlag.

yy \TRE KOMEDIER

ANNA-CARLOTTA LEFFLER.

D :ssa di CAJANELLÖ.TRE KOMEDIER

AF

ANNA-CARLOTTA LEFFLER,

D:ssa di CAJANELLO.

Pen J^ärleken. ^amiljelycka. JA OSTER JAa LVI N A.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.STOCKHOLM.

ALH. BONNIKRS BOKTRYCKERI 1891.DEN KÄRLEKEN!

KOMEDI I TVÅ AKTER.

Lefflcr.PERSONERNA.

Eru Sandström, änka med inackorderingar Vendla Sundberg, 20 år, student.

CkjXBORG EdléN, 30 år, lärarinna.

Mina Johnson, '26 år, kontorist.

Rudolf Wilson, jägmästare.

Notarien Asp. j

Alla boende hos fru Sandström.

Handlingen tilldrager sig: Eörsta akten i Stockholm i fru Sandströms våning; Andra akten pä landet, på jägmästarens boställe.FÖRSTA AKTEN.

(Eli stort hvaråagsmm med ingångdörr frän tamburen till vänster ock dörr till tindra rum till höger. I fonden fönster. Till vänster en chaise-longue. Till höger, där dö/ren ät närmare förgrunden, soffa med bord och grupp af stolar mot bakgrunden. Ljus våreftermiddag.

När ridån går upp är fru Sandström sysselsatt att ordna några stolar i en rad med ryggarna mot fönstret.)

Vendla (kommer in från höger).

Är Gunborg hemkommen?

Fru Sandström (samtidigt).

Blir det bra så här? Du sitter där.

(Drar fram en stol midt på golfvet.)

Vendla.

Sitter! Tror tant, jag- har ro till det. Jag står naturligtvis — står och går. Hvar är Gunborg?

Fru Sandström.

Men inte kan du gå. Där uppe i samlingssalen är det ju eti kateder. Gunborg kommer strax. Hon har gått ut ett ärende.Vendla (samtidigt).

Ja, det är ju sant. Jag måste stå i katedern. Fy, så otäckt! Hvad var det för ärende?

Fru Sandström.

Hon skulle köpa vin.

Yendla.

Vin? (Flyttar ett litet bord fram midt på golfuet.). Det här får föreställa kateder — ett bord har man ju alltid framför sig. Vin! Hvad i all världen skulle Gunborg köpa vin för?

Fru Sandström.

Hon sa, att det var ett vin, som du tycker så mycket om — och om du kände dig nervös —

Vendla.

Hvad hon alltid tänker på mig? Jo, det, är en vän! — Men vet Gunborg, att jag iofvat jägmästaren vara med?

Fru Sandström.

Det tror jag inte. Och hon blir visst inte glad åt det.

Vendla.

Men hvad gör det henne?

Fru Sandström.

Jo, du vet ju, att hon aldrig vill ha herrarna med. Och så är det ju lite jalousie på jägmästaren, törstas —)

Vendla.

Ja, Gunborg har aldrig tålt, att jag hade någon annan vän än henne.

Fru Sandström.

Om det bara vore en vän, ginge det väl ändå an — men hon är väl rädd —

Vendla.

Äh! Dumheter!

Fru Sandström.

Här ha vi henne.

Gunborg (utifrån, i halt och kappa, med en vinbutelj, invecklad i papper, i handen).

Jaså, ni håller på att ordna scenen. Är barnet nervös?

(dår till Vendla och kysser henne.)

Vendla.

Åh nej, bara du är här — utan dig kan jag inte företaga det minsta. Tycker du inte, att jag står här — och ni sitter där?

Gunborg.

Nej, lilla barn1 Då får du ju dagern midt i ögonen!

(Ordnar om alltsammans, så alt åhörarepJatscrna hh till höger, Vendlas stol och bord till vänster.)

Asp (kommer utifrån).

Hvad står här på?Vendla (till fru Sandström).

Säg det inte!

Fru Sandström {lågt till Vendla).

Men när du lofvat jägmästaren — då kan jag ju inte säga, att det är herrarna, som inte får —

Gunborg (samtidigt).

Ursäkta, notarien Asp, men vi fruntimmer ha lite rolighet för oss här i eftermiddag. Och vi tänkte

- vid den här tiden brukar ju aldrig herrarna vara hemma. Skall ni inte gå på Berns? Där är ju ett nytt musiksällskap.

Asp.

Tack så mycket för vänligheten. Men fröken Mina lät mig förstå på kontoret i eftermiddag

Gunborg.

Mina är sig då alltid lik. Hon kan aldrig vara utan herrarna.

Asp.

Det har hon bra rätt i. Har inte vår Herre skapat oss inan och kvinna.

Gunborg.

Tänk, om vi en gång skulle säga kvinna och man — bara till omväxling.

(Mina kommer utifrån.)

Asp.

Bravo, fröken Mina. Kom och lijälp mig. Damerna vill köra ut oss ur vårt gemensammahvardagsrum. Tänk, om vi en annan gång skulle försöka detsamma.

Mixa (munter, kokett utmanande).

Det vore då en helt annan sak.

Asp.

Jaså, det vore en annan sak. Jag trodde, det var likställighet, ni ville.

Gunhoro.

Det vill vi också. Och vi ska gärna gå bort en annan afton, om ni vill vara för er själfva. Ska vi inte, Vendla?

Vendla (som talar af sides med Mina).

Hvarför skulle du skvallra?

M I XA.

Hvarför har du skvallrat för jägmästarn, du?

Vendla.

Ts! Låt inte Gunborg —

Mina (högt).

Jag har för resten inte sagt, hvad det är — bara att vi skulle ha något skoj — jag har inte ens sagt, att du skulle tala —

Asp.

Tala! Ska fröken Vendla tala? Gud ske lof jag fick reda på det. Nu går jag inte, om man också försöker kasta Tit mig.GUNBORG (till fru Sandström, som synes öfverkila henne att ge vika).

Men det är helt andra herrar, fru Sandström. De kommer ju enkom upp i föreningen för att diskutera — under det

de här herrarna — har de kanske någonsin visat några allvarliga intressen ?

Vendla.

Men vet du, jägmästarn är verkligen intresserad.

Gunborg.

Af att prata dumheter, ja. Och hvilka dumheter !

Vendla (häftig).

Nu är det du, som pratar dumheter. Han har bara inte tänkt sig in i saken riktigt. Och just därför ville jag gärna, att han skulle få tillfälle höra —

Gunborg.

Lilla barn, är du verkligen så naiv och tror på den där löjliga skylten för alla kompromisser: att man ska vinna motståndarna. Tror du, man kan få de döfva att höra och de blinda att se?

Vendla.

Ja, hvad ska man annars strida för? För resten tror jag inte alls att jägmästarn

Gunborg.

Stockblind på bägge ögonen, barn lilla! — Hvad man ska strida för! För att stärka de vankelmodiga, tala förstånd i dem, som vill förståJag vill förstå, fröken Gunborg, jag bedyrar

— jag vill så gärna.

Mixa.

Gunborg bar glömt nämna er kategori. Ni bör till dem, som vill, men som naturen nekat hvarje möjlighet.

Asp.

Låt mig då skaka hand med er, fröken Mina. Vi äro olyckskamrater. Naturen har också nekat er hvarje möjlighet —

Mina.

Till hvad?

Asp.

Till att bli en äkta einaneiperad. Ni kan aldrig vara af med oss, karlar. Det har fröken Gunborg själf sagt.

Mina.

Ali, så han pratar.

Rudolf (.kommer liastigt utifrån).

Ni har väl inte börjat — nå, det var då väl. Jag var så rädd att komma för sent.

Gunborg.

Börjat! Hvad! För sent. Ni kommer tvärt, om alldeles för tidigt. Ni brukar ju aldrig vara hemma vid den här tiden på eftermiddagen.Rudolf.

Mycket vänligt mottagande. Men som det lyckligtvis är fröken Vendla, som ska hålla föredraget och inte ni —

Gunborg.

Jag må sägn, Mina har varit llitig efter mid-

o n ' o

dagen. Kära Mina, bara det inte skadar din matsmältning.

Mina.

Det är inte jag. som sagt det till jägmästaren.

V KNDL A [genavd).

Nej, det är jag.

Gunborc;.

Du!

Vendla.

Jag har inte hunnit nämna om det för dig — du var ute. Men, ser du, jägmästaren ötVertygade mig verkligen, att som det i alla fall kommer herrar upp i föreningen, var det bättre att också på prof-föredraget —

Gunborg.

Bevars — när jägmästaren öfvertygat dig! Inför hans vältalighet böjer jag mig strax.

Vendla.

Men jag ska förklara dig —

Gunborg.

För all del — inte är du skyldig mig någon förklaring — du gör naturligtvis som du själf vill.Men, när du nu bar jägmästaren, som, kritiserar ditt föredrag, behöfver du visst inte mig. Och jag har verkligen så många krior att rätta i afton, att det är bättre —

(Tar vinbuteljen och vill gå.)

Vendla.

Gunborg! Ja, om du går, blir det bara intet föredrag af. Var så god, mitt herrskap, och sitt ner här som vanligt. Jag ska inte uppta er.

(Kastar häftigt om alla stolarna.)

Gunborg (kommer tillhaka).

Söta barn lilla. Vill du då riskera att göra fiasko i morgon?

Vendla (hal/gråtande).

• Än sen! Hvad bryr du dig om det!

Gunborg.

Ska vi göra scener, så går vi in till oss. Inte behöfver vi stå bär och roa herrarna.

Vendla.

Är det jag, som gör scener?

Gunborg.

Är det kanske jag?

(Mina och herrarna brista ut i skralt.)

Gunborg (sätter ned vinbuteljen på bordet).

Nu tycker jag, du skulle börja. Det är synd låta herrarna uttömma hela sin munterhet på förhand.Vendla (stött till Rudolf).

Ja så, det är för att skratta, som — tack så mycket! Ni ska slippa, ni ska slippa!

Rudolf.

Se så, nu är det för att straffa oss — nyss gällde det fröken Gunborg. Nog blir det trefligt alltid, när fruntimmerna ska få offentliga värf -man behöfver bara såra deras känsla lite grand — så är det slut med pliktkänsla och ambition och allt —

Vendla (ser skarpt pä honom).

Tror ni. (Börjar åter ställa upp stolarna i rad.) Vill ni sätta er eller vill ni gå er väg? Jag tycker, det kan vara nog med käbbel nu.

Asp.

Nu är det ju ni som käbbla! Ära den som ära bör!

Vendla (ställer sig bakom det lilla bordet. De andra laga alla plats. Vendla gör en paus och ser sig omkring med upprörd min ; börjar i häftig ton).

Ni tror kanske, att jag är rädd för era kvickheter, ert hån. Åli nej, man sktille inte mycket veta, hvad man ville, om man läte skrämma sig af ett sådant där — öfversitteri — sådant där retsamt

— ge mig lite vatten, Gunborg!

Asp.

Det må jag säga var en orginel början.Gunborg (far ifrigt upp).

Ocli lite vin i kanske?

Asp.

Nej, hör ni, själfva Bismarck tar inte sin konjak och vatten, förrän han kommit ett stycke på väg.

(Gunborg ger Vendla vatten; hon tömmer strax hela glaset och begär ett nytt.)

Vendla (i lugnare, formel ton).

Jag har inte ännu riktigt bestämt hur jag ska kalla mitt föredrag. Jag tvekar mellan ett par rubriker, men ingen af dem uttrycker hela innehållet — alla de synpunkter, jag ville söka belysa. A ena sidan ville jag tala om kvinnans värdighet och själfständighet i äktenskapet.

Asp.

Låt gamla fruar predika om det — det är ett ämne, .som lämpar sig för sparlakansläxor. Hvad vet ni, llickor, om äktenskapet!

Gunborg (halfkögt till fru Sandström).

Sådana djupsinniga anmärkningar får man nu vara beredd pä.

Vendla.

Men å andra sidan ville jag också beröra det stora sediighetsspörsmålet, som nu ligger alla allvarliga människor om hjärtat. Och därför har jag tänkt på att möjligen kalla föredraget —

(Tvekar och ser på Gunborg.)Gunborg.

Mod, barn lilla! Är du generad för den här lilla kretsen — hur ska det då gå i morgon?

Vendla.

Nej, inte är jag generad. Jag hade tänkt att kalla det (med stadig röst och viktig min) Om mannens polygamiska och kvinnans monogami ska instinkter.

(Asp brister ut i ett gapskratt. Rudolf springer upp.)

Gunborg (reser sig äfven).

Ja, kan du hälla ut med detta, Vendla. så säger i alla fall jag —

Rudolf.

Att tänka, att det är en 20 års flicka — nej, det är för upprörande!

Vendla (utom sig).

Om det ska kallas för manlig ridderlighet att pä det sättet — jag må säga, att af notarien hade jag inte väntat mig bättre — men jag hade ändå trott, att det fanns somliga män, som hade någon finkänslighet och någon rättskänsla!

Rudolf.

Men inser ni då inte i herrans namn, att det inte är anständigt — rent af inte anständigt för en ung flicka att stä och tala om sådant! Fy för sjutton tusan — att bara vilja ägna en tanke ät sådana saker!

(Vendla skjuter undan bordet och går mot höger.)I)

Nej, gå inte, fröken Vendla. Jag ville sä gärna få reda på, livad det är ni tänker göra för att bekämpa mannens polygamiska instinkter. För ni vill ju bekämpa dem — eller

Gunborg.

Svara honom inte.

Mixa.

Den saken ska jag svara på. Vi vill — det vill säga Gunborg och Vendla och en helande mängd andra vill — att ingen flicka ska gifta sig ined -en oren man.

Asp.

En — oren man! (Brister ut i gapskratt.) Tag då mig. fröken Vendla! Jag tar kall afrifning livar morgon.

Rudolf.

Hör, Asp, inga oförskämdheter, om jag får be.

Asp.

Ar det bara du, som har rätt att säga oför-skämdheter då? Eller tror du kanske, att det är sötsaker, som du trakterar med!

Fru Sandström.

Jag ber er, mina herrar, intet gräl i min salong! Om det skulle komma ut, att fru Sandströms inackorderingar — För all del! Alltså, fröken Mina, ni vill, att männen ska vara rena.

Mina.

Som vi själfva, ja. Och 0111 en man friar till oss, ska vi först fråga —

Asp.

Om han tar afrifningar om morgnarna. Men det kan ni ju alltid lära honom sedan.

Mina (skrattande).

Nej, det är inte nog. Han måste ha gjort det hela sitt lif. Annars får han korgen.

Asp.

Aj, det var värre.

Rudolf.

Men så hör då upp. Fy, för katten! Och sådant talar ni, flickor, om, när ni är tillsammans!

Mina.

Ja — sådana flickor, som ä' utvecklade, förstås.

Rudolf.

Gu' bevars då för de utvecklade. Och gu' bevare mitt förstånd, så att jag inte går och friar till en af dem och utsätter mig för en sådan fråga, Sannerligen för Gud tror jag inte, jag svarade med att slå henne ett slag i ansiktet. Något så rått —GuNBOBG.

Ja, det har ni rätt i. Xågot så rått, som att inte förstå betydelsen af ett sådant spörsmål.

Rudolf.

Att kunna tänka på, att komma med något sådant i ett så fint och känsligt ögonblick. Uff, tala inte 0111 det. Jag vill inte höra talas om en sådan styggelse, säger jag.

i Rusar ut.)

Asp (skrallande).

Jo, den är ett brushufvud med besked. Men rätt har han i sak.

Gunborg (till Vendla).

Vill du nu erkänna, att han kan prata dumheter! (Vendla står som förstenad.) Nå, lägger du det vid dig till på köpet. .Det kunde jag ändå aldrig tro. Kom!

(Lägger ömt armen om henne och drar henne tued sig mol dörren till höger, men kommen till döireu, släpper hon henne plötsligt samt vänder om och hämtar vinbuteljen, som hon glömt pä bordet.)

Asp.

A, fröken Gunborg, vill ni inte bjuda oss också lite vin?

(Gunborg gar efter Vendla nian att svara.)

Mixa (Ull Asp).

Hvad säger ni om att ga ett slag på Holmen ofvanpå det här?

Leflcr. 2Mycket gärna.

(De gå, möta Rudolf i dönm.)

Rudolf (inträdande).

Hvar är fröken Vendla?

Fru Sandström.

Hon bar gått in till sig. Nå, käre herr Rudolf, har ni lugnat er lite nu? Det var fasligt, så hett.

Rudolf iskamflat).

Ja, det är så förargligt, att jag ska vara så där hetlefrad af mig. Men undra på att jag tog vid mig — en flicka, som man just var på väg att bli kär i.

Fru Sandström.

Verkligen!

Rudolf.

Ja, hon var för mig från första stunden det sötaste, älskligaste — och så se henne så där liksom trampa i smutsen.

Fru Sandström.

Nej, ni är verkligen allt för orimlig.

Rudolf.

Tala om — tänka på sådana saker, som hur vi karlar lefver. Men det är inte hon själf, det är Gunborg, som satt i henne allt det där. Om jag bara kunde få tala vid henne ensam. Men nu är hon naturligtvis ursinnig på mig. Vill ni inte försöka få ut henne hit, fru Sandström?Fru Sandström.

Vill ni då be henne om ursäkt?

Rudolf.

Visst vill jag' det. Ni ser ju, att jag är alldeles tortviflad - jag förplumpar mig alltid. Ärligt sagdt, fru Sandström, tycker ni inte, att jag är ett riktigt fä?

Fru Sandström (klappar honom på axeln).

Å, ni är allt snäll i grunden. Fast lite obildad.

Rudolf.

H vafalls?

Fru Sandström.

Men det är de heste män. Det var minsann Sandström också, och jag vet, hvad jag lidit af det. Och på den tiden talade man inte ännu om kvinnans själfständighet, så att jag hade inte förstånd att uppfostra honom. (Knackar på dörren till höger.) Vendla!

(Rudolf går niol fonden, sä att han ej syns, dä dörren öppnas.)

Gunborg (inifrån).

Hvad är det?

Fru Sandström.

Om Vendla ville komma ut lite. Jag ville gärna tala vid henne.Gunborg (i dörren).

Vendla kan inte komina. Hon ligger bara fram-stnpa i soffan och storgråter — jag får henne inte att lugna sig. A, de otäcka karlarna! Nu får hon sin svåra hufvudvärk igen!

(Stänger dörren.)

Rudolf (kommer häftigt fram).

Hon gråter! Hvad ska jag ta mig till? Är det mitt fel? Hör ni inte, fru Sandström, hon gråter så förskräckligt! Och hon får hufvudvärk af det. Kan ni då inte gå in till henne, kan ni inte lugna henne, ge henne nervdroppar. Men så försök då något i Herrans namn! När ni hör, att hon ligger framstupa på soffan och storgråter. Att hon kunde ta sig det så när.

Fru Sandström.

Nå, det är då inte så underligt. När en Hicka inbillat sig —

Rudolf.

Hvad har hon inbillat sig? Att jag var kär i henne?

Fru Sandström.

Det har jag visst inte sagt.

Rudolf.

Men, så har hon haft alldeles förbannadt rätt. Jag är alldeles blixtrasande kär i henne, det är hela saken. Ä, när jag hör, att hon ligger där ochgråter för min skull! Jag kunde sia ihjäl den där Gunborg, som hindrar mig att få tala vid henne

(Rusar upp och ned på golfvet med en sådan häftighet, att han slår omkull de framflyttade stolarna. Fru Sandström går efter honom, flyttar utidan de saker, som stå i vägen, och ser efter, om han skadat något.)

Gunborg (öppnar dö/ren och höres inifrån).

Ja, det gör du rätt i, vännen min. Lite luft ska göra dig godt.

(De komma ni ann i arm, Vendla i hatt och ett flor för ansiktet. Rudolf och Vendla studsa och tvärstanna båda två, då de få se hvarandra, men Gunborg drar Vendla hastigt med sig öfver golfvet.)

Rudolf.

Fröken Vendla, jag måste tala vid er.

Gunhoru (i mild, resignerad lon).

Ni vill väl inte ge er med mindre, än ni får ta lifvet af henne. Gud ske lof, hon har mig.

Rudolf.

Hvad har ni för rätt att bestämma öfver henne?

GuNliORU.

Jag håller af henne.

Rudolf.

Det gör jag med.

(Vendla släpper Gnnborgs arm.)Gunborg.

Ja, det har ni visat.

Rudolf.

Låt mig då förklara mig för henne ensam.

Fru Sandström.

Ja, låt oss lämna dem, Gunborg, det är verkligen bäst.

Gunborg.

Ska jag gå, Vendla?

(Vendla tecknar jakaudc med hufvudet. Fru Sandström och Gunborg gå.)

Rudolf fdrar sakta slöjan frän hennes ansikte).

A, ni är ju alldeles förgråten. Är det verkligen min skull?

Vendla (•vänder sig bort och talar med kväfd gråt).

Tror ni att jag just är van att bli förolämpad sä där.

Rudolf (/ jämrande lon).

Har jag verkligen varit så gemen. Det är obegripligt, för Gud ska veta, att jag är så förälskad i er, att jag gärna ville låta hugga af mig hufvudet för att ni ska förlåta mig.

Vendla (alltjämt med bortvändl ansikte).

Kur ska jag kunna tro på det?Rudolf.

Nej, ii i kan inte tro på det, det är klart. Om ni visste bara, bur liögt ni står för mig — ni står där (pekar uppåt taket), oeli jag står där (böjer sig ned mot golfvet).

VkxdlA (med ett halft leende).

Nyss tyckte jag, det var ni, som stod där (pekar uppåt) och dömde och dundrade mot mig.

Rudolf.

Ja, för att jag inte själf begrep, hur kär jag var i er. Men när jag så hörde, att ni låg där och grät — å, det gick igenom mig som skarpa k nifvar —

Vendla (torkar tårarna och räckei honom en hand utån att se på honom).

Håller ni verkligen sä mycket af mig?

Rudolf (kysser hennes hand).

Men nu kan ni naturligtvis aldrig förlåta mig detta?

Vendla (ser ned).

A jag är inte långsint.

Rudolf.

Men — nej, det är förstås alldeles omöjligt. Jag är naturligtvis för grof, för hetsig — för obildad, sa fru Sandström.Vexdla.

Det var dumt sagdt af fru Sandström. Jag kallar inte den obildad, som bar sa mycket bjärta, som ni.

Rudolf.

Se, så vackert ni sa det där. Ni är då inte alldeles förfärligt ond pa mig?

Vexdla (leende).

A nej, inte så förfärligt.

Rudolf.

Kanske ni till och med skulle kunna hälla af mig?

Vendla.

Kanske till och med det.

Rudolf.

Vendla! (Drar henne i sinn unnar och de hssas.) Du tycker om mig? Du tycker verkligen om mig?

Vexdla (strålande glad..

Ja, jag har gått och tyckt om dig länge i hemlighet, ska jag säga. Och just därför gick det mig så till hjärtat, att du dundrade så där.

Rudolf (drar henne med sig Ull chaise-longuen, de sätta sig båda, med armarna om hvaraiuira).

Det var inte mot dig jag dundrade, det var mot Gunborg. Det iir lite ledsamt för mig, att jag inte bara fått min Vendla till fästmö, utan också Gunborg.Vexdla (.skmlhnide).

Också Gunborg' till fästmö! Det tror jag knappt, hon går in på.

Rudolf.

Jo — för du talar ju med Gun borgs tunga -men när du gråter — och när du kysser mig dä är det med dina egna ögon och din egen mun. (K\sser hctme.) Hur ska jag göra för att köra bort Gunborg ocli få bara Vendla kvar?

Vendla.

Det skulle du inte vinna pä. Det, som du kallar Gunborg, är det bästa i mig.

Rudolf.

Sa Gunborg, ja.

VliXllLA.

Du känner mig inte riktigt ännu. Tro inte, att jag någonsin blir ett sådant lite sött våp till hustru, som bara säger ja och amen till allt, hvad mannen vill. A nej, du, jag har mina bestämda grundsatser, ser du. Och därför kan jag heller inte gifta mig med dig så där utån vidare - du måste först höra mina villkor.

Rudolf.

Gu' bevars, du är ju riktigt imponerande. Villkor är annars ett styggt ord, när det är fråga om kärlek.Vendla (med eftertryck).

Villkor ouli förbehåll. Håll till godo, min herre. Först och främst vill jag inte ta mig af hushållet, utan fortsätta mina studier.

Rudolf.

Vidare! Låt mig höra allt pä en gång, sä ska jag svara sedan.

Vendla.

Vidare vill jag alltid ha mitt eget rum.

Rudolf.

Ditt eget arbetsrum?

V en dla.

Mitt eget rum, där jag bor helt och hållet.

Rudolf (jrscr sig och hörjar gå, sökande att hehdiska sig).

Vidare!

VEN DLA.

Och så vill jag naturligtvis göra äktenskapsförord, så att jag är alldeles oberoende i ekonomiskt afseende.

Rudolf.

Hm! (Hankar sig.) Är det mer?

Vendla.

Och så — jo, så måste jag göra dig en fråga.

Rudolf (uppbrusande).

Vore det inte bättre att sluta nu? Förstår du inte, att det egentligen är riktigt fult, allt hvad du där sagt.Vexdla.

Fult!

Rudolf.

Riktigt fult och simpelt, ville jag kalla det. Tänk, 0111 jag skulle komina och säga till dig: jag vill gifta mig med dig, men först måste jag säga dig mina fordringar, och lofvar du inte att uppfylla dem, vill jag inte ha dig.

V EXDLA.

Det är en helt annan sak.

Rudolf.

Ja, det förstås, det är alltid en annan sak, när en stackars karl vill ha ett ord med.

Vexdla.

Se så, nu börjar han tvärt att dundra igen!

Rudolf.

Säg mig en sak. När vi bli gifta -- tillhör du då mig eller tillhör du dig själf?

Vexdla.

Jag tillhör alltid mig själf, naturligtvis.

Rudolf.

Nej, stopp! Du tillhör mig. Och jag tillhör dig. Hvad blir det så med själfständigheten?

Vexdla.

Det där är bara soiistik. Men det gör detsamma — nu vet du i alla fall, hvad jag tänker.

Rudolf.

Det vill säga hvad Gunborg och andra gamla mamseller tänker om äktenskapet.Vendla (generad).

Men nu måste jag också göra dig en fråga.

Rudolf.

Hur stora inkomster jag liar, kanske?

Vendla.

Äsch!

Rudolf.

Eller Lur stora skulder!

Vendla.

Puli!

Rudolf.

Gör mig bara en enda fråga — men den far du göra så ofta du vill - håller du af mig!

Vendla.

Nej, — låt mig nu — du vet, livad Mina talade om.

Rudolf (allvarsami).

Hvad angår mig Mina? Men vill du själf verkligen iln själf säga mig, att om jag inte kan svara tillfredsställande på den frågan — sä vill du inte ha mig?

Vendla.

Vi måste ställa dessa fordringar, Rudolf. Du inser —

Rudolf.

Ja, jag inser, att du inte älskar mig. Hvarför sa du inte det strax?Vendla.

Jo, Rudolf, det gör jag' — jag älskar dig Rudolf.

Med förbehåll! Nej, du, det är inte kärlek. Du älskar dina principer och idéer högre än mig.

Vendla.

Rudolf — du måste förstå - -

Rudolf.

Låt det nu vara nog. Jag ser hur det är —

n o

du har förhastat dig, du vill finna en reträtt. Nå

— du har funnit den. Jag är inte den man, du söker. Jag önskar dig lycka till att få tag i en annan, som älskar dig lika mycket som jag — som till den grad, — så, det är detsamma.

(Vitt gå.)

Vendla (efter honom).

Gå inte, Rudolf! Nej, gå inte! Låt mig tala

— låt mig förklara —

Rudolf (vekt upprörd).

Pina inte ilijäl mig! A! Det är att bli galen åt! Adjö.

(Rusar mol dörren.)

Vendla.

Rudolf!

Rudolf.

Låt mig p-å!

ö oVendla.

Jag kan inte. Jag vill inte mista dig. Jag bryr mig inte om någonting i bela lifvet utom dig.

Rudolf.

Jag är inte den, du fordrar.

Vendla (kastar sig i hans armar). Jag älskar dig sådan du är.

Ri JD0LF (omfamnar henne).

Och tror du inte, jag ville ge en del af mitt lif för att nu kunna säga dig det du önskar. Min Gud, hvilken lycka skulle inte det ba varit.

Vendla (döljande ansiktet mot hans bröst).

Låt oss aldrig mer tala om det. Nej, tyst, jag vill ingenting böra. Jag skäms —

Rudolf.

För att du ändå båller af mig?

Vendla.

För att jag frågat dig. (De omfamna hvarandra.) Säg bara inte till Gunborg -

Rudolf.

Att vi ä' förlofvade?

Vendla.

Jo, det, men —

Rudolf.

Nej, nej — det blir alltid oss emellan.

(Gunborg ocli fru Sandström komma.)Rudolf.

Xu talar jag om det strax — fr.u Sandström bar ju varit nästan som en mor för dig. — Gratulera oss, fru Sandström, nu ä' vi försonade.

Fet: Sandström.

Det var då väl det. Alla mina inackorderingar bruka alltid vara goda vänner. Mitt bus är kändt för det.

Rudolf.

Men vi ä' kanske mer grundligt försonade än fru Sandström anser nödvändigt för alla sina inackorderingar — för vi ha beseglat försoningen med en kyss.

Fru Sandström.

Såå! Nå, för en gång —

Rudolf.

Ja, men vi fann en sådan smak i det, att vi bara önskar fortsätta. Det får väl inte alla in-ackorderin garna ?

Vendla (omfamnar fru Sands/röm och Gunborg).

Vi ä' förlofvade.

Gunborg (upprörd, i del hon kramar Vendla intill sig).

Jag ska försöka vara förståndig. Ja, jag ska försöka. Å — det är otroligt — ofattligt.Fru Sandström.

Ja, jag säger bara det, jag, att det vittnar godt för det här brushufvudet.

Rudolf.

Att jag haft sä god smak?

Fru Sandström.

Att Vendla velat ha honom. Ja, ja, barn, det bevisar mycket för mig. Jag känner Vendlas fordringar.

Gunborg [allvarligt, pröfvande till Vendla).

Är du också säker om, att han sagt dig fulla sanningen ?

Ven DU A (undvikande).

Ja, naturligtvis.

Gunborg.

Ja, då säger jag dig: männen kan ibland vara bättre än man tror dem 0111.

Fru Sandström.

Och jag hoppas att ert äktenskap ska bli ett mönster för andra. Med en så utvecklad flicka, som har bättre reda på sig nu än jag, sedan jag varit gift i tjugo år — hade jag bara förstått att begynna i rätta ändan med Sandström -

(Ridån ned.)ANDRA AKTEN.

(.Rudolfs och hans hustrus sängkammare. Till höger två sängar med hufvudena mot väggen och hela längden inåt rummet, åt förgrunden till ett toilettbord, vid foten af sängarna en skärm. Till höger, med ryggen mot salongen, som om där vore en vägg, en chaise-longue med en bädd. Sängarna äro äfven bäddade. I vänstra hörnet mot fonden en öppen spiraltrappa, som går till nedra våningen, dekorerad med jaktredskap. Sommarafton. Rudolf och Vendla äro sysselsatta att plocka bort en del saker ur ett spegelskåp i bakgrunden samt från nattbordet bakom sångarna.)

Rudolf.

Nog är jag ändå en bra beskedlig äkta man. Låta köra ut mig så där!

Vendla (släpper hvad hon har för händer samt springer fram och kysser honom).

Du är söt — det ska ingen påstå annat.

Rudolf.

Ja, men du är inte söt, som kan behandla din

man så.

Leffler. 3Vendla.

Å, hör du! Hvad skulle jag göra? När det inte finns någon annan stans att lägga dem.

Rudolf.

Du skulle låtit bli att bjuda dem.

Vendla.

Ska vi nu käbbla om det igen. Hur kunde jag annat, när de skulle passera alldeles förbi stationen här. Tänk, så intima vänner, som vi ändå varit, — i synnerhet Gunborg och jag.

Rudolf.

Ja, det behöfver du minsann inte påminna mig om. Jag vet nog, hur jag stretat ett helt år för att få Gunborg ur dig.

Vendla.

A, du kan då inte säga annat än att jag varit snäll. Redan när vi gifte oss var det inte stort kvar af Gunborg i mig - och nu är jag nästan alltid bara lilla Vendla.

Rudolf.

Ja, men nu sätter hon nog i dig några dumheter igen.

Vendla.

A — det är ju bara på en dag.

Rudolf.

Och en natt. Och hela natten kommer ni förstås att ligga och prata. Du skulle skrifvit, som det var, att vi ä' så trångbodda.Vendla.

Men de tro ju, att jag har ett ensamt rum. Och då skulle de alltid tänka, att jag kunde ta emot dem där.

Rudolf.

Tror de verkligen det ännu?

Vendla.

Ja, det förstås — det var ju en af mina fordringar. Och det kan du gärna låta dem tro fortfarande, hör du. De tycker, att det är under kvinnans värdighet att inte ha ett eget rum.

Rudolf.

Får jag kanske inte kyssa dig heller, medan de är här? (.Kysser henne.) Är det också under kvinnans värdighet?

Vendla.

Det är ju bara 24 timmar.

Rudolf.

Bura 24 timmar, säger hon.

(Kysser henne gång på gäng, hon värjer sig skral/ande.)

Vendla.

Du vet hur svartsjuk Gunborg är. Och för resten tycker bon det är dumt.

Rudolf.

Det har hon också rätt i. För den, som kysste henne, vore dum.Vendla.

Du ska inte reta henne.

Rudolf.

Det låter jag mig inte föreskrifva.

Vendla.

Och så ska du inte tala till mig i den där tonen. För det tycker hon är under kvinnans värdighet att tåla.

Rudolf.

Men det är inte under mannens värdighet att låta köra ut sig så här ur sin egen sängkammare!

(Går ned för trappan med sin nattrock på armen. Vendla tar fram rena handdukar ur skåpet och räcker honom dem i trappan.)

Vendla.

Se här har du handdukar!

Rudolf (itar emot dem i trappan). Vill du också räcka mig mina tofflor.

(Vendla tar dem under sängen och räcker dem.)

Rudolf (kommer upp igen).

Och hvar är min urnyckel? — Hör du, den här omflyttningen — jag vet inte — det är något ruskigt i den —- det är som om du inte höll af mig mer

— som om du skulle vända tillbaka till ditt flick-lif. {Tar henne om lifvet.) Men det gör du väl ändå

— du håller väl ändå af mig? Lika mycket, som första dagen?Vendla (omfamnar honom).

A! Älskling. Tusen gånger mer!

Rudolf.

TJrnyckeln!

Vendla.

Se här!

(Tar den på nattbordet.)

Rudolf.

Men det är kanske bättre låta den ligga,

oo

Vendla.

Hvarför det! Då glömmer du den sedan.

(Vill ge honom den.)

Rudolf.

Låt den ligga, säger jag. (Lägger den tillbaka på ländslickslällareti på nattbordet.) Ser du, när du då är midt i ett samtal med flickorna, ropar jag dig och säger, att jag glömt min urnyckel. Då måste du komma med den, och så blir det åtminstone en kyss emellan — hur dags tror du, ni går i säng?

Vendla.

A, det blir nog snart. Flickorna lära väl vara trötta efter resan.

Rudolf.

Vid 10-tiden, kanske. Men så ligger ni naturligtvis och pratar till 12 åtminstone. Klockan 12 ropar jag på dig och ber dig komma med urnyckeln. Det blir ändå en station på vägen mellan 10 och

— hur dags stiger ni opp?Vendla.

Inte förrän vid 8-tiden, tänker jag.

Rudolf.

Då måste jag hitta på något annat, som jag behöfver vid (itiden, nej, vid 5-tiden. Jag ska ut på jakt. Mina jaktstöflar, ja!

Vendla.

A, sakta i backarna. Ropar du mig så ofta, • så tror flickorna —

Rudolf.

Hvad?

Vendla.

Så får de ju reda på, att vi har samma rum, begriper du, din dumming, om du har alla dina saker i mitt rum.

Rudolf.

Ts! Nu hörde jag trillan.

(Vendla skyndar ned för trappan, Rudolf efter; komma strax upp igen, åtföljda af Gunborg och Mina i resdräkter samt en jungfru, som bär ett par kappsäckar och genast går.)

Vendla (omfamnande Gunborg och Mina gång på gång).

Så roligt, att lia er här!

Rudolf.

Ja, det var mycket vänligt att ta vägen om oss. Nu får ni bara ursäkta, att vi har det så trångt.Vendla.

Ja, ni måste nöja er med att ligga bägge två här hos mig.

Mina.

A, här är ju storartad plats. Men nu har ni ju gjort fasligt stora omflyttningar för vår skull, ser jag.

Rudolf.

Nej, inte alls. Jag bara ligger på soffan i mitt rum.

Gunbokij.

A, jag ser nog — men det var också onödigt att flytta upp en säng, kära Vendla — vi kunde ju legat hur som helst.

Vendla.

A, det gör ingenting. Rudolf gör det så gärna.

(Ger Rudolf en liten pnff.)

Rudolf (med en liten grimas).

Ja då!

Vendla.

Nu ska vi ha lite mat. Gå före ner i matsalen du, Rudolf.

Gunboro .

Tack. Vi åt vid stationen — där serverades just supé.

Rudolf.

Trodde ni kanske, att Vendla var en så dålig husmor — tviirt om, bon lagar mycket bra mat.GUNBORG (fixerar henne allöarligt). Lagar du maten?

Vexdla.

Å, han bara skojar. — Lite te ska vi då ha åtminstone. Men det kan vi ta opp hit, efter det il' så sent. Säg till om det, Rudolf.

Rudolf.

Hva falls?

Vexdla (skämtsamt, men ined befallande ton).

Säg till om te t!

Rudolf.

Ska jag?

Vendla (som förut). Naturligtvis! Skynda dig.

Rudolf.

Hör pä lillan! Nu vill hon - skryta för er! Annat är det i hvardagslag.

O o

GuXBORG (iMidt, allvarligt).

Är det då Vendla, som passar upp er?

Rudolf.

Alltid!

(Vendla har under liden gått half vägs ner i trappan och talar vid. jiiiigfnin, som strax därefter kommer och bjuder omkring le.)

Mixa (skämtande).

Det går inte i oss. Vendla är inte den, som låter tyrannisera sig.Rudolf.

Då misstar ni er. En hustru, som är kär i sin man, låter alltid tyrannisera sig.

Mixa.

Herre Gud, så snillrikt! Och så nytt! Det där har herrarna kört med alltsedan Adams tid.

Vexdla.

Nu är det han, som skryter, kära du. Han gör allt. hvad jag' vill.

Rudolf.

Om det är rimligt, ja. Men du gör allt, hvad jag vill, om det också är orimligt — det är skillnaden.

Vexdla.

E'y, Rudolf, så du pratar! Jag kan bli riktigt ond.

Rudolf.

Det gick lillan i näsan! — Ja, nu ska jag lämna er — jag ser, hur ni brinner af otålighet att få prata ostörda. Gud, sånt snatter, det ska bli! (Räcker handen ål de båda främmande, vill kyssa Vendla, som drar sig undan; då han kommer i trappan, vänder han sig om och ropar:) Det säger jag dig bara, Vendla, ligg inte för länge och prata, så att du blir allt för trött i morgon bittida.

Mina.

Vi kan ju sofva ut i morgon bittida i stället.Rudolf.

Det kan inte Vendla — för vi drieka alltid kaffe klockan 7. Ni kan naturligtvis få det senare, om ni vill.

Gunborg.

Det kan väl Vendla också!

Rudolf (kominer uppspringande för trappan igen och fram emot dem).

Det är då en besynnerlig uppfattning, ni flickor ha om äktenskapet! Tror ni, att en gift man underkastar sig att dricka sitt kaffe ensam.

Vendi.a (skjuter honom skämtsamt tillhaka mot trappan).

Gä nu! .Tug ska förklara för dem — (Rudolf går.) Ser ni, kaffet smakar bonom inte, 0111 inte jag lagat det.

Gunborg.

Du lagar således verkligen

Mina.

Du går i köket —

Vendla.

Nej, jag lagar kaffet på bordet. Och ni kan dä förstå, att det är roligt för mig, att det annars inte smakar honom.

Gunborg.

Naturligtvis bör det vara roligt för dig, att han är så god och är nöjd med dig.Rudolf (ropar i' trappan, utån att synas).

Så mycket du vet, Vendla, om du försofver dig, så kommer jag ocli drar dig ur sängen.

Vexdla.

Fy, sådana dumheter han kan prata!

Gunborg.

Skämtet kunde vara mera smakfullt.

RUDOLF (blir åter synlig i trappan).

Vendla!

Vendla.

Hvad är det?

Rudolf.

Säg mig i hvilken säng du ligger, så att jag inte tar miste.

Mina.

Trefliga utsikter!

Vexdt.a.

Gå, din dumming!

(Rudolf försvinner. Gunborg drar skärmen för sängen och sysslar bakom den. Mina tar fram eu peignoar ur sin nattsäck och kastar den öfver sig samt sätter sig framför toilettbordet och börjar lägga upp sill bär i papiljotter.)

Mixa.

Hvar skall jag ligga?

GUNB0RU (bakom skämten). Vendla ska ligga bredvid mig.Vendla.

Ja — så att vi få prata riktigt.

Mina.

Ock jag där på kanapén? Men om din man kommer —

Vendla.

Nej, nu kommer han inte mer.

Mina.

Men är det ingen dörr för den där trappan ? Vendla.

Inte upptill.

Mina.

Men då kan du ju aldrig vara säker.

Vendla.

Jag — hur menar du?

Mina.

När du klär dig — och sådant. Är du inte rädd, han ska komma öfver dig, utån att du vet det?

Vendla.

Jag! (Besinnar sig.) Nej, då, det gör han aldrig. Mina.

Knackar han alltid först?

Vendla.

När ni är här — naturligtvis.

Mina.

Nej, jag menar, när ni är ensamma.Vendla.

Men när vi ä’ ensamma — jo, det förstås. Hvad gör Gunborg där bakom skärmen?

Gunborg.

Jag lägger mig.

Vendla.

Kan jag inte dra ifrån?

Gunborg (skriker).

Nej, nej, nej!

Vendla.

Hvad ä’ det?

Gunborg.

Jag är så rädd för den där trappan.

Vendla (drar skärmen ifrån huf-vudet af sängen, men så all den skyler sängarna mot trappan). Så här kan du vara lugn! (Man ser Gunborgs hufvud på kuddarna). A, där ligger hon så söt!

(Kysser henne.)

Gunborg (drar henne ned på sängkanten).

Sitt ned här hos mig och prata som förr i världen! Berätta mig ditt lidandes historia, stackars barn!

Vendla.

A, hvad det är roligt höra hennes paradoxer igen! Ja, jag ska berätta dig alltihop. Hur lyckligjag ä', hur jag älskar den där dummingen, som kallas min man — sts! (Lyssnar nedåt.) Jag undrar, hvarför Rudolf inte går och lägger sig — jag hör honom gå upp och ner. Kanske ska jag springa ner ett ögonblick och se, om det är något, han behöfver.

Gunborg.

Ja, för all del.

Vendla.

A, det kan också göra detsamma. (Sätter sig igen på sängkanten.) Ja, vet du, Gunborg, det är inte så tokigt att vara gift ändå.

Gunborg.

Du tycker verkligen det. (.Pröfuande.) Ja, när man bevarat sitt oberoende, som du. Du inser väl nu, hur bra det var att ställa de villkor, som du gjorde, när du gifte dig?

Rudolf (ropar, utån att synas).

Vendla!

(Vendla far upp. Mina, med halfva hufvudet i papil-jotter, springer bakom skärmen.)

Rudolf (/ skrattande ton).

Ursäkta! Jag har glömt mina tofflor där uppe.

Vendla.

Nå, men Rudolf — hur kan du säga —

Rudolf.

Jaså, min nattrock menar jag.Vexdla.

A, sådant prat!

Rudolf (blir synlig i trappan).

Sådant prat! Svarar man sin man så. Kom hit ett ögonblick.

Vendla.

Hvarför det?

Rudolf.

För att din man vill det. Är det inte nog? (Vendla går motvilligt till honom, han drar henne halft ner i trappan och kysser henne, hviskande;) Du har ju inte gifvit mig en kyss till god natt.

Vendla ^(skrattande, men halft förargad).

Ja, men nu får du verkligen lämna oss i fred

(.Rifver sig lös och kommer åter till Gunborg. Rudolf bort)

Mina [åter fram till toilettbordel).

Men att han har sina tofflor och sin nattrock i ditt rum, du!

Vendla.

Jo, ser du, vi sitter här uppe 0111 kvällarna ibland — och då tycker Rudolf, att det är tretiigare

— ni förstår —

(Sätter sig igen på sängkanten hos Gunborg.)

Mina.

Nej, minsann om jag förstår.

(Fortsätter att lägga upp papiljotter.)Gtjnboeg.

Måste du passa upp honom så där hela dagen?

Vendla.

Å, tycker du det. Inte passar jag upp honom. Men man skämmer ju alltid gärna lite grand bort den man håller af.

Gunborg.

Det är egentligen inte din natur. Minns du, hur förargad du kunde bli förr. om man störde dig, när du arbetade. Hur går det nu med dina studier?

Vendla (litet generad).

Jag studerar just inte mycket numer.

Gunborg.

Inte! Är verkligen äktenskapet till den grad idiotiserande, att det inte är möjligt —

Mina.

Å, hvad skall man plugga för, när man inte ä' så illa tvungen. Det vore det enda skäl, hvarför jag skulle vilja gifta mig — att slippa arbeta.

Vendla.

Tokiga Mina! Nej, det är inte det — men Rudolf ä' svartsjuk — han vill ha mig bara för sig. Han håller verkligen rysligt af mig.

Gunborg.

Och höll inte jag af dig, kanske? Men jag ville bara sporra dig, jag — jag tänkte på, hvad som var bäst för dig.Vexdla.

Ja, ser du, det är så annorlunda ined vänskapen och —

GtXBOKG.

Kärleken, ja — det har du rätt i — ty den ena är osjälfvisk, den andra —

Rudolf (höres, utan att synas).

Vendla!

(Vendla hoppar lill. Minn åter bakom skärmen med ell Ii let skrik.)

Rudolf (ropar om igen, ännu högre).

Vendla!

Vendla (kort).

Hvad ä' det nu igen?

Rudolf.

Jag liar glömt mina handdukar kvar där uppe.

Vexdla (förebrående).

Rudolf! När du vet, att jag tog fram spritt rena handdukar och gaf dig.

Rudolf.

Kom och tag rätt pa dem då.

Vexdla.

Nej, det kan du verkligen göra själf.

Rudol F (synes i troppan).

När du hör jag säger —

J.ejjler. 4 aVendla (i skarp ton, närmande sig honom).

Det är riktigt styggt af dig — när jag bedt dig så mycket, att vi skulle få vara i fred.

Rudolf {förargad).

Gu' bevars, låter det på det viset, ska jag visst inte genera.

(Försvinner hastigt. Vendla kominer tillhaka till Gunborg med nedslagen min.)

Mina (fram igen).

Nu blef han ond, tror jag.

Vendla.

Ja — jag klippte visst af lite för skarpt.

Gunborg.

För all del! Gå då strax och bed om förlåtelse!

Vendla.

A prat!

(.Sätter sig åter pä sängkanten.)

Mina.

Men — hör du! Är det också för trefnadens skull som han har sina handdukar i ditt rum?

Gunbokg (torrt).

Tvärt 0111 — det är höjden af huslig trefnad Har du inte förstått hela humbugen än, kära Mina! Kan. du inte se, hvilken komedi hon spelar för oss, stackars liten, för att dölja, att hon är slagen pä alla punkter.Vendla.

Såna dumheter ni kan prata! Ni vet ju inte, hvad äktenskapet är. Ni begriper inte, hur dumma vi va' alla tre förr i världen.

Gunborg.

Genera dig inte, barn lilla. Gä du bara strax och be din man om förlåtelse.

Vendla.

Ni förstår inte, att med en man, som har ett så häftigt lynne som Rudolf, måste man lirka lite grand — ga omkring som katten kring het gröt

Gunborg.

Det är ju den gamla promenaden, som kvinnan gjort sedan skapelsens början — oin du tror, att det är din uppfinning —

Vexdla.

Han är så god i botten. Du kan inte tro — han lider så af sin egen häftighet. En gång grät han riktigt, du — stora, starka karlen — och bad mig så vackert, att jag inte skulle drifva honom till att förgå sig, för han hade alltid så ondt af det sedan.

Rudol f (höres äter ropa).

Vendla!

Mixa (nkr bakom skärmen).

Nej förrän jag ville ha en man —Gunboeg (tnildf).

Drag för skärmen. Vendla lilla. Jag stiger upp och klär mig igen. Det blir bäst, att vi sitta uppe bela natten — ocb så kan du ju be honom stiga in och hålla oss sällskap.

Mixa.

Och ska jag da plocka ur alla pnpiljotterna igen!

Vexdla (drar för skärmen).

Nej, nu ska det bli slut på det här, det lof-var jag!

Guxbohg (bakom skärmen).

För all del, förarga honom inte. Då gråter han ju sen.

Vendla (högt, i skarp lon).

Rudolf! Gå strax. Nu vill jag inte veta af det här vidare.

Rudolf (blir synlig; hetsigt).

Bevars, min vän, det är inte alls dig, jag frågar efter. Jag vill bara ha min urnyckel.

Vendla.

Jag vill inte höra dina påhitt mer. Du vet, att du fått ner allting.

RUDOLF (med stigande häftighet).

Min urnyckel, siiger jag! Du måtte väl veta, att den ligger kvar på nattbordet.

Vendla.

Rudolf, låt det nu vara nog.Rudolf.

Om du verkligen har ett sådant hönsminne, att <1 ii inte kominer ihåg —

Vendla.

Rudolf då!

Rudolf.

- så kan du väl åtminstone liöra, när jag säger dig, att du själf lagt den på tändstickställaren.

Vendla.

Jag säger dig, att det där skämtet ä' inte mer på sin plats.

Rudolf.

Ä’ du splitt rasande!

[Kommer uppspringande och fnun / minniel. Minn skriker, Vendla drar skärmen ännu bättre för sängarna och kommer emot honom med en hotande min.)

Rudolf.

Tror du, jag tänker låta min klocka stanna för dina kaprisers skull. Vill du inte ge mig min ur-nyckel, tar jag den själf.

Vendla.

Jag tror du är tokig. När du vet, att du har den.

Rudolf.

Ar du galen! Hur kan du vara så oredig. När du vet, att den ligger på nattbordet.Vendla ([hal/gråtande, rrncket ond).

Hvad du är elak! När du vet, att jag själf gifvit dig den. (Rudolf vill tränga sig in bakom skärmen, Vendla hindrar honom.) Vill du nu också förolämpa mina vänner!

Rudolf.

A, de dör väl inte för det. Jag vill ha min urnyckel, säger jag.

Vendla.

Och jag säger, att du har den nere hos dig.

Rudolf (ursinnig, griper henne i axlarna).

Fördömda envishet!

Vendla.

Lägger du hand på mig också!

Rudolf.

Ja, om du inte ger mig nyckeln godvilligt, så —

(Vill skjula henne ål sidan. Vendla gör motstånd.)

Vendla.

A, att jag kunnat misstaga mig på di<j till den grad. Jag visste nog, att du var häftig, men jag trodde ändå, att du var en ädel karakter och så är du i stället rå och brutal. (Rudolf gör en rörelse för atl afbrvla henne, men hon fortjar med stegrad häftighet.) Ja, rå och brutal. Gunborg har rätt, jag har varit dum, som har varit så eftergifven. Men nu ska du få se på annat — jag ska nog akta mig för att passa upp dig och stå på tå för dig — jag skallsköta mig själf, studera, läsa min dörr — alla de villkor, jag sa' dig, när vi förlofvade oss, ska det bli allvar af nu, ska du se.

Rudolf (som bara väntat på ett tillfälle att få bryta ut).

Rå och brutal, säger du. Ja så, det tycker du jag är. Ja, jag vill icke motsäga dig. Därtill är jag en för höflig man. Jag vill icke göra dig till lögnerska inför dina väninnor, din -

{Lyfter handen till slag. Gunborg och Mina komma utspringande, Gunborg fullt klädd, Mina ännu med håret i en komisk oordning; en del papiljotter urtagna, en del kvar, hvarför hon håller händerna om hufvudet. Båda vilja kasta sig emellan Rudolf och Vendla.)

Vendla (ser på Rudolf, stel af fasa, men griper därefter blixtsnabbt fatt i hans upplyftade hand och öfverhöljer den med kyssar, hvarefter hon kastar sig om hans hals).

Lugna dig, älskling!

Rudolf (djupt gripen, skjuter henne ifrån sig och börjar rusa upp och ned. Vendla kastar sig på chaise-bngiieti och brister i gråt. Rudolf fram på knä med armarna om henne).

Inte gråta! Älskling! Inte gråta!{Tar hennes händer från hennes ansikte, lägger sill hufvud i hennes kun och snyftar. Efler.cn stund resa de sig med armarna om hvarandra.)

RcDOLF {till de andra).

Finns det på jorden en sådan kvinna som kon. {Skäm/ande mellan lärar.) Nu tiinkte du inte på, att det var under kvinnans värdighet —

Vendla (tned tårfylld stämma', hufvudet kastadl baknt och ögonen slutna).

A, livad bryr man sig om sin värdighet, när det gäller den, man älskar. Jag hade bara den dödliga ångesten — bara den enda tanken: 0111 han nu förgår sig sä mot mig, kommer han att lida så förskräckligt — bara den förfärliga känslan, att jag drifvit dig till att göra något, som du sedan inte skulle kunna förlåta dig själf.

{Rudolf leder henne i sina armar ned för trappan, och de försvinna. Mina och Gunborg stå och se efter dem.)

GrUNBORti {efter en paus. i vek ton).

Det är i alla fall något bra eget med den kärleken!

{Ridån ned.)FAMILJELYCKA.

KOMEDI I TRE AKTER.

Leffler.PERSONERNA.

Deras barn.

Fadern, högre ämbetsman med pension. Modern.

Hilma, 20 år.

Sally, 19 år.

Lolo, 15 år.

Erhard 17 år.

Mormor.

Gamla Johanna.

Lina.

Husets tjänarinnor.

T Stockholm.FÖRSTA AKTEN.

(.Familjens l/vardagsrum, litet stelt gammaldags möblerad/, en läng soffa till höger med hvila autimakassar och ett divansbord framför samt stolar omkring; en lampa bi inner på bordel, ev brasa i kakelugnen till vänster. I fonden ingång från matsalen, till höger i föigrunden dörr till en korridor, därifrån dörrar till flickornas rum, till sängkammaren och till vindstrappan. Till vänster mot bakgrunden dörr till faderns rum.

Familjen silter ännu vid middagsbordet, när ridån går upp, alla med vinglasen i hand.)

Fadern (slutar ett tal).

Alltså: välkommen åter, ett varmt och hjärtligt välkommen åter till fäderneslandet och föräldrahemmet, min kära flicka!

(Alla dricka med Hilma, hvarefter de resa sig från bordet och fadern bjndei Hilma armen och kommer först med henne in i förmaket, de andra följa, först mormor, som krusar vid dörren med modern, så flickorna, sisl Erhard.)

Fadern.

Mormor förlåter säkert att jag bjöd Hilma armen. Hon ska ju hedras på allt sätt i dag för att riktigt känna hur glada vi ä' att ha henne hemma ibland oss igen.Mormor.

Ingen kan unna benne det hellre än jag, det kära barnet.

Fadern.

Nå, hvad tycker du 0111 ditt gamla liem nu, min flicka, efter den långa frånvaron? Gör det dig inte godt i hjärtat att återse det trefliga, gamla förmaket med sin skymningsbrasa och sin krets kring lampan.

(De sätta sig alla kring bordet, mor och mormor i hvar sitt soffhörn, fadern i en länstol, flickorna och Erhard pä mindre stolar, och kaffet bjuds under den följande scenen omkring, hvar-efter fadern tänder en cigarr. Saliv tillgriper strax ett handarbete och syr med stor ifver.)

Hilma (något beklämd).

Jo, det förstås.

Fadern.

Jag tänker att du många gånger där nere i södern skickat en saknadens suck till vårt trefliga, nordiska heinlif. Hvad? Jag skulle illa känna min flickas trofasta hjärta, 0111 det inte vore så.

Hilma.

Jo visst!

Mormor.

Ja, jag kan då inte begripa hur du kunde hålla ut så länge där borta. Tänk, där finns inga kakelugnar och golf ven ä' af sten. Kan man tänka sig något sä otrefligt.Modern.

Ja har du längtat efter oss, så må du tro <att vi inte längtat mindre efter dig, mitt kära barn. Vet du att pappa har varit riktigt rörande. De dagar han väntade bref från dig kunde han knappt företa sig något, och dina bref läste

han om och om igen, så att han kunde hvart ord utantill och gladde sig åt allt hvad du fick se och inhämta.

Fadern.

Ja, och nu väntar jag att få se frukterna af dina studier. Du har väl gjort ordentliga anteckningar om alit livad du sett? Det ska intressera mig att se, hur du tillgodogjort dig det.

Hilma.

Jag är rädd att pappa ska finna mina anteckningar mycket ofullständiga. Men det var sä svårt att hinna med under resan.

Fadern (godmodigt).

Det förstår jag det är rimligt. Jag har också tänkt på att ge dina studier en mera solid afslutning nu efteråt, eftersom det inte hanns med förut. — Jag har därför valt till vår aftonlektyr ett arbete, som särskildt bör intressera dig, och som jag tror ska vara mycket nyttigt och lärorikt äfven för de andra. Det är Liibkes konsthistoria.

Lolo.

Hu då!

(Erhard far upp från stolen.)Fadern.

Hvad nu! Min lilla Lolo är ännu så outvecklad, att hon inte förstår värdet af bildande läsning. Men jag boppas att bennes sinne så småningom ska danas bärtill. — I alla händelser äro detta slags demonstrationer inte riktigt på sin plats, min Hicka. (Till Erhard.) Går du redan, Erhard?

Ernard öfrigt).

Ja, pappa, jag har så mycket läxor till i morgon.

Fadern.

Stackars min gosse — han kan aldrig ta sig en ledig stund för att få sitta med familjen. Nå ja, det kan inte hjälpas, gå du, min gosse, och gör din plikt. (Erhard går med dold glädje.) Också jag fick minsann tänka på annat än familjelif, när jag var ung. Ser ni, mina barn, jag har ofta tänkt på det, och jag har ett behof att säga er det i denna stund, då mitt hjärta är vekt stärndt: Jag tror det var en lycka för mig och för oss allesamman, att jag först i en tämligen framskriden ålder blef familjefar. Därigenom lärde jag att värdera denna lycka långt högre än 0111 jag nått den tidigare. Och genom den lifserfarenhet och mognad jag medförde i äktenskapet, kunde jag också blifva ett bättre stöd för min familj än jag skulle kunnat vara i yngre år. (Afbryter sig och säger till Lolo, som sitter och vrider sig på stolen.) Om du tog ditt arbete, Lolo, så skulle du höra på mig bättre. E11 flicka bör aldrig sitta sådär med händerna i kors. Ja, ia, défc är inte till dig, kära Hilma — första kvällen — (Samlar sig igen och återtar med sin förra värdighet.) Och jag skulle inte heller haft så mycken tid ett ägna åt de mina, om jag nu ännu varit i fall tjänstgöring. Då skulle dessa lyckliga aftnar varit sällsynta i stället för vi nu kunna njuta dem dagligen hela vintern. Tre generationer förenade kring gemensamma intressen —

Lolo (farande upp frän stolen och släppande arbetet).

Det ringer på tamburdörren.

(Sally och Hilma se häda lifligt upp.)

Modern.

Hvem kan det vara. Det vore då allt för ledsamt, om det komme någon främmande och störde oss.

Johanna (i salsdörren, förargad).

Det är ett bref från gamla mamsell Mari. Jungfrun väntar på svar.

Fadern (lar bréfvet och läser det).

Hon vill nödvändigt tala vid mig i kväll — hori säger att hon är rädd att bli uppsagd ur sin våning — värden har varit där —

Hilma.

Men hvad har pappa med det att göra?

Modern.

Pappa han är ju alla ensamna gamla fruntimmers tröst och hjälp. • Han har alla tant Marisaffärer om hand, och hon kan inte köpa sig ved eller sätta in 100 kr. på sparbanken utan att först rådgöra med pappa. Men detta tycker jag verkligen inte är så viktigt. Nog kunde hon vänta tills i morgon.

Lolo.

Ja, då får hon då inte sofva en blund i natt. Jag var där, när värden kom, och hon tog så illa vid sig och blef så ängslig.

Fadern.

Nå då får jag väl gå. Hör, Johanna, låt Lina gå efter en droska.

Joiianna.

Ja, det är som jag alltid säger, att justitierådet är alltför beskedlig. Kunde han inte låta mamsell vänta till i morgon, när han nu har hela familjen omkring sig.

Fadern.

Droskan, Johanna.

Johanna (snäsigt).

J a.

(Går.)

Fadern.

Till och med Johanna så deltar hon i vår lycka, Den trogna själen sitter där ute i köket och gläds åt att veta oss samlade lika mycket som vi själfva. Nå, jag skall snart vara tillbaka. Det gör mig mycket ondt att behöfva lämna er, men ni kanvara säkra på att jag inte ska uppeliålla mig en minut längre än nödvändigt. {Kysser hustrun på pannan, vinkar med handen åt de andra och går ut genom salen, vänder strax igen och säger:) Det var bara det jag ville säga, när jag blef afbruten. Vi ä’ här tre generationer representerade i denna familj, alla samlade kring gemensamma intressen, alla förenade genom den fullaste sympati och förståelse. Se er om i världen och jag frågar er, hur ofta finner man något liknande. Adjö så länge!

(Går.)

Modeen (reser sig).

Ja, vet ni, barn, efter pappa nu blir borta en stund, tror jag allt, att jag går och tar mig min lilla lur på middagen innan vi börjar läsningen. (Till Hilma.) Jag har börjat med det på sista tiden, emedan jag fått den stygga ovanan att annars bli sömnig, medan pappa läser. Och det tycker han naturligtvis inte om, så mycket mer, som han alltid sedan vill, att vi ska resonera öfver det vi läst.

(Går ut till höger.)

Hilma.

Och mormor då, blir inte mormor också sömnig ?

Moiimor (skälmskt skrattande).

Å, det kan allt hända, att jag blundar till lite ibland, uppriktigt sagdt. Åtminstone skyller flickorna mig för det. Men det gör inte så mycket

med mig, för pappa frågar just aldrig mig om något.

Lejfler. 5Hilma.

Men tycker inte mormor da, att det är tråkigt att sitta så där och höra på? —

Mormor.

Nej, Gud välsigne dig, barn, skulle jag tycka att det var tråkigt. Jag vet ju att det är så instruktivt och bra allt hvad pappa läser, och jag har alltid satt mycket värde på bildande lektyr. Men hör du, Hilma lilla. {Vinkar förtroligt till henne och dra? henne med sig litet afsides från de andra.) Det var något jag gärna ville säga dig. Du kunde just passa på vid tillfälle och låta ett ord falla till mamma om

— säg mig, tyckte du om den smörtårtan vi fick till middagen i dag?

Hilma (förundrad).

Smörtårtan!

Mormor.

Ja ser du, det är lite underligt af mamma, för hon vet, att jag inte tål vid smördeg. Man jag kan ju inte begära, att hon alltid ska tänka på mig. När man blir gammal, så blir man glömd, det ä' så vanligt det men om du nu kunde låta ett ord falla om att inte du heller — nu vill mamma gärna göra allt för dig, förstår sig.

Hilma.

Men det kan jag inte begripa att inte mormor kan säga uppriktigt till mamma —Mormor.

Nej, det är inte så godt ser du, när nian är i andras hus, om det också är ens egna barns — man är så rädd att få känna, att man är till besvär, så då tiger man hellre.

Sally (som kaslat sitt arbete och stigit upp, då fadern gått).

Jag undrar ändå, om inte mormor skulle ha godt af att ta sig en liten middagslur också. Yi kommer nog att sitta sent uppe i kväll.

Mormor (ger Hilma en liten knuff i sidan och säger lågt).

Det säger hon för att hon vill bli af med mig, förstår du. Åja, man får nog lära sig att tåla en del. (Högt, med darrande stämma.) Ja, Saliv lilla, du har kanske rätt. Jag går, jag går strax. (Samlar ihop sin schal, sin pirat och sina glasögon och går ut genom salen.)

Lolo (stänger dörren efter henne och springer därefter och kastar sig om halsen på Hilma).

Gud ske lof, Gud ske lof, att vi blef ensamma!

Hilma.

Men jag är rädd mormor blef sårad.

Sally.

Tror du det. Nå, så får jag väl gå in och språka lite med henne då.

(Sally går.)Lolo.

A, sa bra att jag fick ha dig ensam ett ögonblick. Hör, söta Hilma, du måste hjälpa mig. A, jag har suttit som på nålar här tills pappa gick. Vet du att det är jag som ställt om att han måste ut i kväll.

Hilma.

Du! Hur i all världen!

Lolo.

Det var inte så farligt det som värden sa till tant Mari. Men jag skrämde upp tant lite grand, förstår du — för då visste jag, att hon strax skulle skicka bud på pappa. Och ser du, jag måste nödvändigt ut en sväng i kväll?

Hilma.

Ut i kväll?

Lolo {viktigt).

Ja — jag har ett möte.

Hilma.

Ett möte! v

Lolo.

Ja, ett sånt där rendez-vous, förstår du.

Hilma.

Hvad är det för dumheter?

Lolo.

Det är inga dumheter, det är något mycket allvarligt. För jag ska säga dig, att att - jag är kär.Hilma.

Kär. (Skrattar.) Nej, men Lolo. Hur många ur har du fyllt medan jag var borta. Jag trodde du var bara femton —

Lolo.

Hvad hör det hit. Jag är kanske äldre än både du och Sally — jag har åtminstone upplefvat mycket mer än ni.

Hilma.

Såå?

Lolo.

Och just i afton ska mitt öde afgöras. Kl. half 7 ska jag träffa honom utanför teatern det vill säga i den lilla gränden, där artisternas ingång är.

Hilma.

Artisterna! Är det en aktör?

Lolo.

Det är icke en aktör — det är han, den ende. Ingen annan kan räknas för aktör, om han ska kallas så. Då kan du väl gissa.

Hn jMA.

Men är du alldeles förryckt — har du gått och förälskat dig i —

Lolo.

Hamlet, naturligtvis.Hilma.

En 40 års man — ja mer, lian firade ju sitt 25-års jubileum vid teatern härom året.

Lolo.

Åh, hur kan du komma med sådana dumma anmärkningar! Det är riktigt retsamt att höra. Hvad hör det hit, hur gammal han är. Jag älskar honom, jag tillber honom och han älskar mig.

Hilma.

Men hur i all världen har du gjort hans bekantskap?

Lolo.

Jag1 har inte gjort hans bekantskap. Att du inte kan begripa, att vårt förhållande inte alls är något sådant där vanligt, banalt. Jag har sett honom, hört honom - och han har sett mig, förstått hvad jag kände för honom, och nu för tiden spelar han bara för mig.

Hilma.

Hur vet du det?

Lolo.

Hur jag vet det. Du är då den mest prosaiska

— när han alltid ser på mig, när han säger alla sina repliker till mig, när han bugar för mig, då han ropas in! — Och nu sist, vet du, så fick han en alldeles egendomlig skälfning på rösten, när han sade: Gå i kloster, Ofelia! Ack, han såg rätt påmig. Och när han sade: Nymf, i dina böner slut alla mina synder in! — Å, jag ville gråta med honom! Och vet du, den kvällen bad jag verkligen för honom. Det var det som gjorde, att jag beslöt mig skrifva till honom.

Hilma.

Du har skrifvit till honom också!

Lolo.

En sådan försmädlig ton hon tar! Du har skrifvit till honom också? Hvarför skulle jag inte göra det, när jag visste — {Skamsen.) Fy, hvad du är otäck, jag vill inte tala med dig.

Hilma.

Men jag bar ju inte sagt ett ord.

Lolo.

Du har på dig en så genomretsam, öfverlägsen min. Alldeles som om du begrep det hela bättre än jag. Kort sagdt, vill du hjälpa mig eller vill du inte?

Hilma.

Hvad vill du jag skall göra?

Lolo.

Gu med mig ut hitta på någon förevändning för att gå ut.

Hilma.

Du skref ti il honom att han skulle möta dig?Lolo.

Ja, i kväll utanför teatern, hör du.

Hilma.

Hur du kan bära dig åt. Oeh hvad skref du för namn under?

Lolo.

Inte skref jag något namn, inte. (Förlägen.) Jag skref bara — din Ofelia.

Hilma.

Och tror du han kommer på det?

Lolo.

Naturligtvis. A, du begriper ju inte alls -

Hilma.

Men hvad vill du då med detta möte? Du tänker väl inte att pappa någonsin skulle tillåta dig att gifta dig med honom?

Lolo.

Gifta mig! Jag har ju sagt dig att det inte alls är något vanligt i vårt förhållande.

Hilma.

Ja — men — jag kan inte heller begripa — hur har du haft tillfälle att gå så ofta på teatern?

Lolo.

Det är tant Mari — hon är en riktig teater-vurm, vet jag, och jag är hennes favorit, så hon vill jämt ha mig med — Men pappa —

Lolo.

Jo, när det är Shakespeare, för det tycker pappa är så instruktivt — nå, går du med? Jag får inte gå ut ensam, förstår du. — Men du får vänta nånstans i närheten.

Hilma (eftersinnande).

Om du hade sagt det där på förmiddagen, så kunde jag låtit Efverling veta af det.

Lolo.

Honom behöfver du väl inte möta i smyg. Ni ska väl förlofva er riktigt ni?

Hilma.

Ja, bara inte pappa gör svårigheter. Jag har ännu inte talt vid honom.

Lolo.

Men pappa vet det i alla fall. Jag har hört pappa och mamma tala om det i sängkammaren om kvällarna — när jag lyssnar riktigt, så kan jag ibland höra genom dörren hvad de säger. Och pappa hur sagt, att (härmar fadern) det är en duktig artist och en bra karl, efter allt hvad jag har kunnat få reda på.

Hilma.

Ja, men han vet ändå inte allt.

Lolo.

Hvad är det då mer?Hilma.

A, ingenting; som du begriper.

Lolo.

Tror du! Där kommer Sally. Säg för all del ingenting till henne, hör du — hon skulle inte alls förstå det. — Jag går och tar på mig.

(Gar.)

Sally (ser efter henne).

Hör. Hilma — jag ville just säga dig något ensam. Hitta på någon förevändning för att gå ut ett litet slag i kväll. Jag har ett ärende ut.

Hilma.

Du också — jag menar, måste du också ha sällskap för att gå ut'?

Sally.

Ja, det är alltid mycket svårigheter, om jag vill gå ut ensam, sedan det blifvit mörkt. Och nu första kvällen du är hemma måste jag naturligtvis sitta inne för att riktigt njuta familjelycka.

Hilma.

Ja, hvad ska du också ute att göra första kvällen V

Sally.

Jo, jag har ett ärende till Gunborg Edlin.

Hilma.

Ja så — ja mamma har redan talat om för mier, att du blifvit så intim med Gunborg Edlin. IIur kommer det sig?
Sally.

Jo, det är för att — å ja, till dig kan jag väl säga sanningen. Gunborg Edlin är en skylt

Hilma.

En skylt?

Sally.

Ja, eller en attrapp, om du vill. Det hets att jag går till henne, förstår du, för då får jag gå ensam, hon bor här strax bredvid. Men egentligen är det till Brita Berg jag går.

Hilma.

Gymnasten? Men hvarför kan du inte säga det uppriktigt?

Sally.

För att Brita bor tillsammans med sin bror, Kristian, du vet han som var med i Verdandi och som höll såna farliga tal. Pappa skulle aldrig tilllåta mig att umgås med honom.

Hilma.

Och tycker du då så mycket om den där Brita, att du vill använda sådana konster för att råka henne?

Sally.

Ja, det vill säga, det iir då inte för hennes skull jag går dit, utan för hans.

Hilma.

För hans! Du tänker väl inte på att gifta dig med honom?Sally {föraktligt).

Gifta mig! Nej du, vi ä' inte så banala.

Hilma.

Du också! Jag måtte blifvit riktigt gammalmodig, medan jag varit borta. Jag trodde tvärt om, att jag kom bem så rik pa nya idéer och så frigjord från allt det gamla inlärda — men ni tycks under tiden ha gått mycket längre än jag.

Sally.

Ja du, det händer det, att tvång utvecklar mer än frihet. Yi har lefvat här instängda, öfvervakade, med en kinesisk mur omkring oss — men du må tro, det föds tankar under de långa kvällarna här vid handarbetet, medan pappa läser någon »instruktiv» bok och mormor nickar öfver strumpan eller pratar halfhögt för sig själf om alla de

småsaker som fylla hennes hufvud, och stackars mamma kämpar mot sömnen så hårdt och klipper med ögonen så de tåras.

Hilma.

Ja — det blir allt lite svårt för mig att nu börja det lifvet om igen, sedan jag varit van vid så mycken frihet.

Sally.

Fromma själ! Det blir allt lite svårt, säger hon. Ja, du har alltid varit ett lam du. — Men egentligen hade du väl inte så mycken frihet i/ /

Rom heller, då pappa sörjt för att'skaffa dig ett så bra ressällskap.

Hilma.

Ajo. Bambergs ledsnade snart på att öfver-vaka mig jämt. Om kvällarna var de trötta, sedan de sprungit hela dagarna på museer, och när jag da kältade och ville ut, så lät de mig gå med de andra.

Sally.

Hvilka andra?

Hilma.

Skandinaverna — artister, herrar och damer. A, så roligt vi hade. Vi gick från osteria till osteria, drack det guldglänsande frascativinet eller Est-Est och såg på folklifvet och skålade och höll tal. Och ibland när det var månsken kunde Efverling och jag gå och ströfva halfva natten på Forum och i Colosseum mellan alla de hvita, spökaktiga monumenten, där man bara såg en och annan enstaka banditaktig figur komma smygande i kappa alldeles som under medeltiden.

Sally.

Men hur tordes Bambergs lämna dig på det viset? Tänk 0111 pappa finge veta.— han som litade så på dem.

Hilma.

Å, de akta sig nog för att tala om det, må du tro.Sally.

Och när Efverling målade ditt porträtt — då var väl fru Bamberg med.

Hr LM A (med el t stilla leende).

Inte alltid - fru Bamberg tänkte lyckligtvis mer på sin egen bekvämlighet än på mig.

SALLY (efter en paus).

Ja, du har haft roligt!

(Suckar.)

Hilma.

Na, men hur var det med Kristian Berg. Tycker du om honom?

Sally (i tankar).

Han skulle för resten inte kunna gifta sig pa många år. Han har ingenting och inte är han heller så där ordentlig och stadgad som pappa, utan han tycker nog om ett gladt lag med kamrater ibland.

Hilma.

Och det tycker du är bra?

Sally.

Ja, det tycker jag är präktigt. Jag kunde aldrig tycka om en man, som bara ville sitta hemma om kvällarna och fira

familjelycka. För resten är Kristian en mycket bra pojke, med ett briljant hufvud. Han läser på juris kandidaten, och det vill jag göra ocksa, när jag fått ta studenten.Hilma.

Ja så — du tänker verkligen på att bli student?

Sally.

Ja visst — och sedan jurist. Och Kristian läser med mig. Men allt det törs jag inte tala om för pappa, för han skulle aldrig kunna förstå — men om han inte får veta det förr än jag redan är färdig att bli student, sä tänker jag att han kanske ger med sig.

Hilma.

Men det är inte rätt att så där föra pappa bakom ljuset.

Sally.

.Nå, du själf då — har du kanske sagt sanningen om Efveriing?

Hilma.

Men det är inte meningen att dölja den. Tvärt om, Efveriing tänker adoptera sitt barn, och jag skall bli i mors ställe för henne.

Sally.

Verkligen? Och den riktiga modern dä?

Hilma.

Henne tänker han skicka af till Amerika. Hon har ju vanskött barnet på alla vis det är hög tid att det tas ifrån henne. Och jag gläder mig riktigt åt att få henne — få hjälpa honom att göra sin plikt och upprätta livad han brutit. — Ja., vet du, när jag tänker på det, så skulle jag också gärnavilja gå ut i afton. Efverling skulle redan i dag taga flickan till sig, och jag längtar så mycket efter att se henne.

Sally.

Det var ypperligt. Så följs vi åt. Men du får tänka på hvad vi ska säga till mamma.

Erhard (kommer in).

Är Sally här? Hör du — får jag säga dig ett ord innan pappa kommer.

Hilma.

Ja, jag går väl in och gör mig i ordning då.

(Går.)

Erhard.

Hör du, hur går det med de där pengarne jag lånat dig? Det kunde vara på tiden att jag fick igen dem nu, tycker jag. Jag är i knipan, skall jag säga dig, och jag är så rädd att pappa ska få tag i det.

Sally .

Ja, kära gosse du, hvad ska jag göra? Jag har ju aldrig ett öre, vet du väl. Om du kunde vänta tills jag fick mina julklappspengar.

Erhard.

Ja, om jag bara inte hade en sådan polis öfver mig. Pappa begynte grumsa i dag, då 'jag bad om nya skridskor, och sade att jag själf borde ha pengar till det.Sally.

Och jag som just behöfde några kronor igen till ett nytt lexikon. Jag far väl fråga om Hilma har något, kvar på

reskassan.

Mormor (kommer med sin stickstrumpa i handen).

Nej, jag är inte i stånd att få en blund i mina ögon. Nu ä’ väl också pappa strax här, sä att vi får börja läsningen.

Erhard.

Och då går det nog att somna, menar mormor. Jag schappar, jag —

(C år.)

Sally.

Hilma ville så gärna gå ut och få lite frisk luft, och jag tänkte följa med henne för att hon inte skulle gå ensam.

Mormor.

(lä ut — första kvällen hon är hemma!

Sally.

Bara en liten stund. Ser mormor, i Rom gick hon alltid ut om kvällarna.

Mormor.

Det var då märkvärdigt. Jag trodde inte, att Bambergs var så fallna för att springa, Ja, inte för att jag vill lägga mig i något — men där kommer mamma, fråga henne, får du höra hvad hon säger.

(Modem kommer.)

Leffler. 6Sally.

Hur många ska man be om lof, för att få sticka näsan utom dörren? Ska jag inte gå och be gamla Johanna med, för hon blir bestämdt ond?

Modern.

Vill du gå ut? Kära barn, det kan väl aldrig komma i fråga. Hvad skulle pappa säga — du vet, han skyndar sig hem allt hvad han kan för att vi alla ska få vara samlade.

Sally.

Säg då bara, att vi håller på och hjälper Hilma att packa upp. Vi kommer snart igen.

(Går till höger.)

Mormor.

Du har allt för liten makt öfver dina barn, kära Emelie, de ä' ju olydiga midt för näsan på dig.

Modern.

Ja, hvad ska jag göra — mig har de aldrig vålat. Hade pappa varit här, hade de nog inte torts.

(Alla tre flickorna i haltar och kappor komma skyndsamt in från höger, ut genom salen.)

Hilma.

Vi komma snart igen, mamma lilla.

Johanna (möter dem i salsdörren).

Hvad i Guds namn? Ska de ut nu och lämna de gamla ensamma första kvällen.Sally.

Var det inte som jag sa, att man måste be Johanna också om lof.

(De gå.)

Modern (till mormor).

Jag skulle ändå inte säga så mycket om att de inte lyda mig — för det ligger nu inte i min natur att sätta mig i respekt. Men hvad som är tungt, det är att de inte heller ha något förtroende till mig. Hvarför tror mamma de går ut nu, om inte bara för att få ett tillfälle att prata ensamma utan oss. Vi gamla hållas utanför alla deras intressen. — De betrakta oss som allt för enfaldiga för att ta del i någonting. — Hur var det, ville Johanna mig något?

Johanna (vinkar och blinkar).

Ja, jag ville tala med frun om middagen i morgon.

Mormor.

Kom in då, Johanna. Det är ju bara jag

här.

Modern.

Nej, jag kommer ut i köket.

Mormor.

Men när du vet, att det roar mig att vara med lite om hushållsangelägenheterna.Modern.

Förlåt, men mamma vet, att jag- inte tycker om — det är mitt departement och det vill jag helst sköta ensam.

(Går ut med Johanna.)

Mormor (talar för sig själf).

Ja ha — det är det förtroende min enda dotter visar mig. Allt ska jag hållas utanför. Från det största till det minsta. Hon var väl rädd att jag skulle säga hvad jag ville ha — för det är som om hon med flit valde sådan mat, som jag inte tycker om.

Fadern (kominer lifligt in).

Så, Gud ske lof, nu har ni mig här. Hvar ä’ de alla?

Mormor.

Emelie ä’ i köket, och flickorna gick in för att hjälpa Hilma att packa upp.

Fadern.

Nej, det får de verkligen vänta med till i morgon, nu har jag inte råd att vara af med dem.

(Går nt genom salen och ropar:) Mamma!

Modern (kommer).

Å, är du hemma!

Fadern.

Gå nu efter flickorna. Men hör — har Hilma ännu talat vid dig om Efveriing?Modern.

Ja, lion undrar mycket livad pappa ska säga.

Fadern.

Jag säger ja med glädje. Jag passade just på och talte med Mari om honom. Du vet hon känner till familjen. Det är intet annat än godt att säga om honom. Jag tror vi kan vara glada att vår dotter gör ett så bra parti. Det var jag för resten säker på, att mina döttrar, som Gud ske lof i sitt hem alltid haft ett godt exempel, aldrig skulle kunna gå och fästa sig vid annat än bra och ordentliga män. De måste helt naturligt ställa fordrin-

O O

garna högt.

Modern.

Men den där historien?

(Mormor närmar sig för all hörn, fadern drnr modern längre tillbaka ut i salen.)

Fadern.

Den är slut — fullständigt slut för flera år sedan. Han skickar ett årligt underhåll till barnet

— det är allt. Och det har ingen människa reda på, så att det är en sak som aldrig behöfver komma till vår oskyldiga flickas öron. (Högt i del han åter kommer in.) Men nu går vi efter flickorna. Nu börjas vår högtidsafton. (Går till höger ut i korridoren, öppnar dörren till flickornas rum.) Men här är ju tomt. (Kommer tillbaka in och säger bes/ört:) Emelie, här är ju tomt.Modern.

Kära gubben du, flickorna bar gått ut. (Brister i gråt.) Det är bara vi gamla som glädjer oss åt våra familjeaftnar. Flickorna tycker att det är tråkigt vara med oss och ger sig ut på egen hand.

Fadern (med gapande mun).

De ha gått ut!

Modern.

De har väl haft något att tala om, som vi gamla inte får höra. Vi står utanför, vi, och får vara glada, om vi kan uppsnappa ett och annat ord af livad de talar om sins emellan.

(De sätta sig ned alla tre och se på hvarandra.)

Mormor (runkar på hufvudet och tar sin stickstrumpa).

Ja, Herre Gud — ja, Herre Gud, sådan är världen!

Fadern (som harskat sig flere gånger, säger med ansträngd glihltighet).

]S'å ja, så läser vi väl ensamma vi tre då. IIvad tycker mina kära gummor 0111 det?

Modern (kastar upp hufvudet och spärrar upp ögonen för att visa sig intresserad).

Vill du verkligen göra dig besvär och läsa bara för oss. Så snällt!Fadern.

Också vi gamla kan väl behöfva något att roa oss med. (Tar upp boken och börjar läsa med långsam och högtidlig röst.) Konstens ursprung och början. — I den förvirrande mångfalden af företeelser söker människan den enhet, de andliga lagar, som möjliggöra det inre sammanhanget. Blott om hon förstår den djupa nödvändigheten af ett sådant, kan hon —

Morm OR (mumlar under läsningen otydligt öfver stickstrumpan. Man hör blott enstaka ord, såsom:) Sårar mig inte ens ett ord om maten — bakom ryggen —

(Ridån ned.)ANDRA AKTEN.

(Matsalen. Dukadi frukostbord midt på golfvct. Fadern och Modem sitta midt emot hvarandra vid bordel, fadern breder sig en smörgås med scrvden upp under hakan, modern sysslar med en kaffemaskin. 1 fonden dörrarna till förmaket. Lill vänster dörr till korridoren, till höger utgång.')

Fadern.

Hör på nu, Emelie — för jag bar flera viktiga saker att säga dig och jag bar minuterna räknade, (Lägger klockan bredvid sig på bordet.) Först ock främst: jag har i natt allvarligt öfvertänkt, hvad som hände i går afton — du vet att jag aldrig vill förhasta mig och därför sa jag ingenting till flickorna strax

— men nu har jag noga tänkt på saken och jag har kommit till det resultat (Afbryter sig med en otålig åtbörd, då

hon sysslar med kaffekokaren. Hon ser frågande upp.) Jag bara väntar tills du har tid att höra på mig.

MODERN (släpper resigneradt livad hon har för händer och lägger händerna i kois).

Jag hör, min vän.Fadern.

Jag vill inte vidare veta af att flickorna gå ut om kvällarna, absolut icke. Det är inte af egoism jag säger det, inte af önskan att se dem omkring mig, ehuruväl det syns mig som om barnens största glädje borde vara att glädja sina föräldrar.

— Men om icke deras egen känsla bjuder dem det, så kan man icke tvinga dem därtill. Men jag säger det för deras eget bästa. Det bar varit min lifligaste önskan, allt sedan barnen började växa upp, att de i sitt hem skulle lära känna livad en verklig, innerlig familjelycka vill säga (helsar upp sig) och det ska de också lära sig. Hemmets rena atmosfär — (lugnare) det vore väl märkvärdigt — men det var ett stort fel att låta Hilma resa, och följderna ha ty värr redan visat sig på ett mycket sorgligt sätt. Men det ska jag strax komma till. Hur länge ska jag få vänta på kaffet i dag? Vill du inte vara så god och tänka litet grand på mig?

Modern (börjar att syssla med apparaten igen).

Jag ville bara säga det, att när flickorna har mer nöje af att gå ut och hälsa på sina väninnor

Fadern (uppfarande).

Gå ut och hälsa på — jag tror sannerligen att du också — om flickorna ha väninnor, som de önska träffa, så har de ju sitt föräldrahem, dit de kunna inbjuda dem när de vill. Det lägger jag mig allsinte emot. Låt gärna Sally bjuda sin Gunborg Edlin, och Hilma ocb Lolo sina — jag vet inte ens hvilka det är, men gå ut för att träffa dem, det vill jag inte vidare böra talas om. Har du förstått mig, min vän? Det vill ja<) inte vidare höra talas om.

Modern (serverar honom kaffet; han

Hvad var det du ville säga om Hilma?

Fadern (sätter ned koppen).

Ja, det var punkt två. Det kan inte bli något af med den där förlofningen.

M o DER N (förskräckt).

Hilmas?

Fadern (mycket stilla).

H ar det då varit frågan om någon annan?

Modern.

Med Efverling?

Fadern (som förut).

Har det varit fråga om någon annan?

Modern.

Men - jag förstår inte — ännu i går sa du

Fadern.

Jag har fått andra underrättelser i dag på Modern.

Nå?Fadern.

Du vet att det fanns en fläck i hans lif. Men jag trodde denna historia glömd, begrafven för alltid. I stället har han nu begått den i sanning obegripliga taktlösheten att taga barnet till sig och erkänna det som sitt.

Modern.

Hvad säger du? Det är väl inte möjligt.

Fadern.

När jag säger det, är det inte bara möjligt utan faktiskt. Jag vill antaga, att han inte vidare försöker visa sig här efter detta — men om han skulle vara nog ogrannlaga att komma och åberopa min dotters löfte, så ålägger jag dig. att han bara helt enkelt blir af visad vid dörren, och att han under ingen förevändning får träffa Hilma. En man, som är i stånd till ett sä hänsynslöst beteende, kunde också vara kapabel till — (blir mer och mer upprörd och stirrar med ögonen) kapabel till att låta min dotter veta —

Modern.

Men hvad ska jag säga till den stackars flickan? Hon är ju så kär i honom.

Fadern.

Jag tror nästan du rent af vill tala hans sak. Säg till din dotter, hvad din moderliga takt och kvinnliga finkänslighet kan ingifva dig — låt barainte det oskyldiga barnet komina sanningen pä spåren. — Och nu till punkt tre. Du måste ta reda på hvar Erhard gör af sina pengar. I går kunde han inte köpa sig ett par skridskor och i dag inte en pälsmössa. Tycker du verkligen att det är rimligt, då jag ger honom ett så rikligt underhåll i månaden, och då han ju inga andra utgifter har än till småsaker - jag ville att han skulle lära sig att själf handha lite pengar, men inte för att slarfva och slösa. Hvad köper han sig, om han aldrig har pengar till det han behöfver?

Modern.

Ja, jag har redan frågat honom om det härom dagen, då han bad mig om två kronor till att betala en bunt brefpapper och kuvert, men han ville inte göra reda för det.

Fadbbn.

Ville inte! En gosse på sexton år svarar sin mor, att han inte vill göra reda för — men hur du också skämmer bort dina barn, kära Emelie, hur lite du har dem i dina händer! Låt mig själf

— ropa hit honom, ska du få se.

Mo» ERN (reser sig upp och mpar genom döiren till vänster).

Erhard! (Kominer tillbaka och sätter sig.) Sina barns förtroende lyckas man aldrig få — hvarken med stränghet eller godhet.Fadern.

Det ska vi väl se.

(.Erhard kommer in med sina skolböcker i hand, hälsar god morgon och går fram till frukostbordet, där modern serverar honom kaffe, som han dricker på stående fot.)

Fadern.

Hör på mig-, min gosse. Din far önskar en upplysning af dig. Jag behöfver inte förmana dig till att säga mig sanningen, ty jag tror mig ha uppfostrat mina barn så, att det aldrig kan bli fråga om något annat. Hvartill har du användt dina sista månadspengar?

Erhard (raskt).

Jag har lånat dem till en kamrat.

Fadern.

Rätt svaradt, min gosse. (Till modern.) Du ser, när man bara förstår att taga dem rätt. — Nu ska du också säga till hvilken af dina kamrater, ty du vet, att jag med stor omsorg valt dina vänner och sökt skaffa dig ett uteslutande godt umgänge. Och jag vill inte, att den demoralisationen kommer in bland er, att ni lånar hvarandra pengar utan

beliof ty det finns ingen fattig yngling bland dina kamrater. Säg mig alltså, hvem det är.

Erhard.

Det kan jag inte.Fadern.

Nu har du orätt, min gosse. Jag förstår, att det kan vara en viss generös ingifvelse af kamratanda detta, men för din far bör du aldrig tveka att ha fullt förtroende.

Erhard.

Jag kan inte säga det.

Fadern.

Aj, aj, då begynner saken att se allvarsam ut. Det vill då säga, att detta lån inte var så alldeles oskyldigt — att din kamrat kanske användt det till ett mindre godt ändamål. Nu fordrar jag att få veta det.

Erhard.

Jag kan inte säga det.

Fadern (häftigt).

Detta börjar se ut som trots. Om du inte genast säger mig sanningen, så får det för framtiden vara slut med ditt månadsanslag, och du får komma till mig — till mig, inte till mamma — för hvarje öre du behöfver.

Sally (som kommit in under sista repliken, springer fram och utbrister tanklöst).

Är det för de där pengarna, som Erhard tappat?

Fadern (gör en tvär svängning mot henne).

Tappat! Du säger att han tappat sina pengar ?Erhard.

Så'na dumheter hon pratar.

Fadern.

Och till mig säger han, att han lånat bort dem.

(Gapar.)

Sat.ly.

Har Erhard sagt —

Erhard.

Hur kan du komma och påstå att jag tappat dem ?

Fadern.

Hvad ska detta betyda? Det kan inte vara möjligt, att ett af mina barn skulle säga något som inte vore sanningsenligt. Men om den ena säger, att pengarna ä' tappade, och den andra, att de ä’ utlånta, så följer ju däraf, att en af dem måste säga något, som strider mot sanna förhållandet. (Står stilla med gapande mun) Återstår nu att veta, om denna osanna uppgift är medveten eller omedveten. Låt höra, Sally, hvarpå grundar du ditt påstående, att Erhard tappat pengarna?

Sally (förvirrad).

Jag bara trodde det. Jag hörde att han var utan pengar i går.

Fadern.

Nå, då får saken ett annat utseende. Du bara trodde det — det var endast en lös snpposition.Erhard.

Det är inte sant. Sally vet mycket väl, att jag inte tappat pengarna. Hon vet också till hvem jag lånat dem, och hon kan gärna för mig få tala om det, om hon vill.

Fadern (till modem, med gapande mun).

Hörde du det, Emelie? Han har förtrott sig till Sally — och oss nekar han —

Modern.

Det är ju hvad jag alltid sagt dig. Barnen ha allesammans hemligheter sig emellan, och vi står utanför allt.

«

Fadern.

Det ska vi väl se. Erhard! (Paus.) Erhard! (Paus.) Du tiger! Godt. Så blir det vid hvad jag sagt. För framtiden har du att komma till mig för hvarje öre du behöfver. Till mig, inte till din mor. (Går sin väg ined stor värdighet; då han kommer i dörren, vänder han sig om och säger:) Du kommer väl ihåg det andra jag sagt dig, Emelie? (Går ut genom förmaket.)

Erhard.

Mamma, ge mig lite pengar! Det är orättvist, att jag ska bli behandlad så. Om ni visste sanningen därför att jag velat hjälpa en annan ska jag nu hållas som en pojkvasker — ge mig lite pengar, mamma. Bara några kronor.Moders.

Men du hörde ju, att pappa förbjöd —-

Erhard.

Ja, men det behöfver han ju aldrig veta af.

Modern.

Men det är inte rätt att bakom ryggen på pappa —

Erhard.

Nå, låt bli då! Men då går jag och lånar af kamrater, och så ska ni få se på värre.

Modern.

Nej, för Guds skull. Se här — tag — fGer honom några silfvermynt.) Får pappa veta af det, så är det i alla fäll jag, som får lida för det mest. Men det är ju föräldrarnes lott att lida för barnen

— det är det enda, de anse oss duga till.

(.Erhard går, Johanna kommer i döiren till höger.)

Johanna.

Frun! Herr Efveriing är här!

Modern (ifrigt).

Säg att vi inte ä’ hemma.

Johanna.

Men då kommer han ju igen. Och när det är meningen att afskeda honom, så —

Modern.

Hur vet Johanna —

Leffler. 7Johanna.

Herre gud, jag är väl inte döf heller. Sä som herrskapet gormade om det i morse. Om jag får säga hvad jag vill, så ska jag nog svara för att han inte kommer igen.

(Går.)

Hilma (kommer i detsamma frän vänster med Sally).

Men hvad vill det här säga? Ska Efverling af visas?

Modern.

Ja, min flicka; din far har fått reda på något om honom, som gör att han inte längre kan anses som en värdig man åt dig.

Hilma.

Men, mamma, då! Jag känner honom bättre än någon annan. Och jag vet, att han är en ovanligt bra och rättänkande människa.

Modern.

Det kan du inte bedöma, mitt barn. Du måste tro på dina föräldrar, som känner världen. Efverling har betett sig mycket taktlöst i en ömtålig sak, och det är verkligen alldeles omöjligt, att du kan bli hans hustru.

Hilma.

Låt mig då åtminstone veta, hvad det är ni anklagar honom för.Modern.

Det kan jag inte säga dig. Det finns saker, som man under inga förhållanden kan säga till en ung flicka, men du måste tro på dina föräldrars kännedom om lifvet och nöja dig med den förklaringen, att du såsom hans fästmö skulle befinna dig i en fullkomligt omöjlig belägenhet.

Hilma.

Och om jag nu vet hvad det är fråga om?

Modern.

Det är inte tänkbart.

Hilma.

Ska jag säga det?

(Mormor kommer i detsamma.)

Modern.

Ts. Skona åtminstone mormor.

Hilma.

Ja, det är sant, det som jag törs se rätt i ansiktet, det törs mamma bara hviska om, och mormor vet inte ens, att det finns till. Det är inte ni, som känner lifvet bättre än jag, jag känner det tvärt om mycket bättre än ni.

Sally.

Bra sagdt, Hilma.

Modern.

Ja, ja, jag vet ju det, att ni betraktar oss som afsigkomna stackare, som ingenting begriper. MenI 00

om du är nog oblyg att verkligen vilja tala öppet om denna sak, så säger i alla fall jag, att jag inte kan och inte vill, och att jag som ung Hicka skulle skämts att bara ana något sådant.

Mormor.

Men hvad i herrans namn är det då fråga om?

Modern {i det hon tar mormodern under armen).

Det kan jag inte säga mamma. Min gud, 0111 jag skulle kommit med sådant till mamma, när jag var ung! Och det resonerar nu våra flickor om sinsemellan utan att rodna en gång.

(De gå ut tillsammans i förmaket.)

HlLMA (i del hon och Sally dricka kaffe).

Hvad ska jag nu ta mig till?

Sally.

Ja, nog vet jag hvad jag skulle göra i ditt ställe.

Hilma.

Hvad då?

Sally.

Skrifva till honom naturligtvis och säga, att du håller fast och att när du blir myndig —

Hilma.

Ja, men det dröjer ännu ett år till dess. Och hur ska han bära sig åt under tiden med sin lillaHicka, som han nn tagit från modern för min skull och som jag redan fäst mig så mycket vid.

Sally.

Men jag förstår då verkligen inte, hur han kunde vara så oklok att taga flickan, innan för-lofningen åtminstone var eklaterad.

Hilma.

Oklok, säger du. Du känner honom inte. Han är så ärlig och så naiv att han tyckte, att när han handlade rätt så skulle allt gå bra. Han ville inte tillnarra sig pappas samtycke med något bedrägei'i, och han trodde att pappa tvärt om skulle respektera honom för hvad han gjorde.

Sally.

Jag förstår inte att inte Lolo kommer. Hon går och är tragisk i dag — och så får hon kallt kaffe. (Går till donen till vänster och ropar:) Lolo!

Lolo (kommer långsamt inskridande med tragisk min och stirrande blick).

.

Hvad viil du? Nej tack, jag vill ingenting ha.

Sally.

Hvad går det åt dig? — Ja, nu måste jag ut på lektion. Adjö så länge.

(Går till häger.)

Hilma.

Kära Lolo, tag nu ditt förnuft till fånga. Allt

1 o O

det där är ju bara barnsligheter Du må tro. jaghar annat till allvarsamma saker att tänka på nu. Pappa vill inte längre tillåta mig att förlofva mig — han vill skilja mig från Efveriing.

Lolo.

Hvad betyder det, när du i alla fall vet att han älskar dig. Men han — han — Brister i gråt.) Han såg mig inte ens. Han gick förbi mig och såg inte åt mig. Å, det kan jag aldrig, aldrig trösta mig öfver!

Hilma.

Men kära Lolo, det syns ju att det hela bara var en inbillning af dig. Han har aldrig ens l^gt märke till dig på teatern.

Lolo (med ansiktet i händerna, med ett skrik).

Ack, det är just det som jag aldrig, aldrig kan trösta mig öfver!

Sally (kommer tillhaka med ett bref).

Jag mötte ett stadsbud med detta. Det är visst från Efveriing.

Hii jMA (hryter det och läser hastigt),

Jag kom så tidigt på morgonen, emedan min lilla flicka är sjuk och jag hade hoppats, att du skulle kommit med mig hem och sett till henne. H ön har haft feber i natt och har ondt i halsen, och jag är så ängslig öfver det ansvar jag åtagitmig, men kan för din skull inte skicka efter modern. Flickan gråter och ropar på m am In a, men då jag sade att du skulle komma, tröstade hon sig. Kom snart och förklara mig det mottagande, jag rönte hos dig i dag.

Hilma (springer upp).

Jag1 2'år genast förstås.

O ö O

Sally.

Men du kommer väl åtminstone hem till middagen? Hvad ska vi eljest säga till pappa och mamma.

Hilma.

Ja, men om det är nödvändigt så går jag dit igen. Nu är det min främsta plikt. Om de också skulle spärra in mig här, så skulle jag hoppa genom fönstret för att komma till honom när han behöfver -

Modern (tittar i dörren från förmaket. Hilma afbryter sig Ivårl).

Jaså, ni pratar tillsammans. Då skall jag visst inte störa.

Hilma.

A nej, mamma —

Modern.

Samtalet afstannar ju alltid tvärt, bara jag tar i dörren. Jag är inte sä dum ändå -

(Går.)Hilma.

A, det gör mig så ondt att inte få handla öppet — men när hon inte vill förstå mig.

(Går till höger.)

Sally (till Lolo, som sitter med ansiktet i händerna).

Jag vet inte hvad du har lagat till för en tragedi åt dig nu igen, kära Lolo. Men jag råder dig att krya till dig, för nu har man annat än barnsligheter att tänka på här. Adjö.

(Går efter Hilma till höger.)

Lolo (ropar efter henne med gråt och knutna händer).

Barnsligheter! Barnsligheter, kallar de det allihop. Ah, ni ska få se att Lolo inte längre är något barn. — Ni ska få se, ni ska få se! (Springer fram till kakelugnen, där en brasa brinner, och drar för spjället, så att uiken slår fiam, drar det strax upp igen.) Ja, det kan jag göra. Men jag kan också göra något annat. Men först ska han veta det. Det borde få honom att rädda mig. (Motmor kommet från förmaket. Lolo kastar sig i hennes armar.) Mormor, jag är så olycklig!

Mormor.

Du! Hvad går det då åt dig?

' (Sätter sig.)

Lolo (med hufvudet i hennes knä).

Mormor — jag älskar.Mormor.

Hva falls?

Lolo.

Jag älskar.

Mormor.

Herre gud, hör på barnet! Hvad i all världen kan det vara för en, som du gått och förälskat dig i?

Lolo.

Mormor — jag älskar en man, som inte bryr sig om mig.

Mormor.

Nå, nu har jag väl aldrig hört något värre. Det märks att du är ett barn, annars skulle du skämmas att tala så. Tror du att någon fullvuxen Hicka går och förälskar sig i en man, som inte bryr sig om henne!

Lolo.

Men, mormor, jag dör af det.

Mormor.

Du talar så att det är både synd och skam. och gud nåde mig, om jag skulle vågat komma till min salig mor med sådant. — Det skulle blifvit risbastu, det, helt enkelt.

Lolo (springer upp, tragisk).

Å, det finns ingen, ingen som förstår mig!Mormor.

Hör, Lolo, i stället för att gå och fundera på så'nt där, soin inte alls passar sig för en välupp fostrad flicka — så vore det mycket bättre, om du tänkte på att vara till lite hjälp för din stackars gamla mormor. Jag har annat till allvarsamma saker på sinnet, jag, må du tro. Du kan inte ana, du, hur tungt det är att vara gammal och känna, att man är öfverflödig.

Lolo (frånvarande).

Är mormor?

Mormor.

Det går ingen dag, som jag inte får känna det — tusende små nålsting, du! Allt ska hemlighållas för mig. Nu detta med Hilma, Vet du hvad det är fråga om?

Lolo (som förnt; rushar på huf-vudet).

Jag vet inte.

Mormor.

Du kunde just låta falla ett ord till mamma

— hon menar inte illa, naturligtvis, men hon förstår mig inte. Det finns ingen här i huset, som förstår mig eller som tänker på mig. Bara en sådan småsak som till exempel detta. Mamma vet att jag sätter värde på att bli tillsagd när de dricker kaffe — men tror du hon bryr sig om det— nej då, det är precis, som om hon hade något på bordet som jag inte fick se.

Lo LO (.med slit rande blick och tragisk ton).

Ja, det ska jag säga till mamma.

Mormor (som spejande närmat sig fmkostboidet, talar för sig sjiilf). Kunde jag inte tro det — där ä' nybakta pepparkakor i dag — och inte en enda med på korgen in till mig i morse.

(Ridån ned.)TREDJE AKTEN.

(Samma rum som i första akten. Tidig morgon, Iralf-dager genom fönstren.

Lolo kommer inspnngande från flickornas rum, lämnande alla dörrar öppna bakom sig. Hon, liksom alla de andra, som efter hand komma in, äro klädda i morgonrockar med oordnadt kår, så att man ser att de blifvit uppskrämda ur sömnen eller medan de voro sysselsatta att kläda sig. Strax efter Lolo följer Saliv. Hela scenen mycket fot t och bullersamt.)

Sally.

Men livad går åt dig?

Lolo.

Låt mig vara! Låt mig dö i fred! (Kastar sig i soffan och talar under gråt och skrik.) Å, jag har så ondt

— gif mig något att dricka — gif mig mjölk. (Reser sig upp och ropar:) Mjölk, mjölk, det är ju motgift.

Sally.

Motgift. Hvad är det du yrar om?

Lolo.

Jag har ju sagt dig att jag — (skriker) vill dö. Jag har tagit gift. Gif mig mjölk. Vill du då ta lifvet af mig. (Sally springer ut genom dörren.)H ILMA (kommer inSlörlande från flickornas iwn).

Lolo! Gud i himlen! Jag skickar efter doktorn.

Lolo.

Efter doktorn. Kan jag inte ens få dö i fred. Jag vill dö i fred. Jag vill dö, hör du, jag vill dö

Hilma.

Men, kära Lolo — hvad har händt?

Lolo.

Jag skref till honom, att 0111 jag inte i går kväll

fick ett ord från honom — (Får plågor igen, ropar:) Men kan ni då inte ge mig mjölk, jag dör ju. (Sally kommer med mjölk, gamla Johanna efter henne. Sally ger Lolo dricka, hon tömmer ifrigt hela spilkummen, blir lugnare och säger med värdighet:) Johanna! Kalla hit pappa och mamma! Jag vill — (Blir rörd och börjat snyfta.) Jag vill taga afsked af dem.

Johanna.

Herre Jesses ett så nt elände. Jag går efter doktorn.

Lolo (reser sig till hälften).

Johanna, jag förbjuder dig. (Johanna går. Snyftande Ull Hilma.) Jag skref att jag skulle dö, om han inte svarade —

Hilma.

Men livad har du då tagit?Morfin!

Sally.

Hur mycket? Hvar fick du det frän?

Lolo.

Jag stal det hos mormor.

Sally.

Hos mormor? Hade hon? Hvar är flaskan?

Lolo.

På bordet där inne. Du kan se, att den är tom. (Sally springer in. Till Hilma:) Jag har ännu ett uppdrag till dig. Du ska gå till honom och säga honom allt. Han ska åtminstone lägga en blomma på min graf. (Börjar må illa igen och skriker:) Mer mjölk! Jag dör! Hjälp mig, rädda mig!

(Hilma vill springa ut, föräldrarna komma i detsamma inrusande, modern kastar sig på knä vid soffan och omfamnar Lolo gråtande, fadern böjer sig öfver henne ock håller hennes känder, under utrop af bestörtning. Hon stöter dem ifrån sig, springer upp, håller sig under bröstet med tecken till plågor och störtar in i sitt rum igen. Hilma efter henne.)'

Sally (kommer ut och säger till föräldrarna).

Det är ingenting. Hon har tagit mormors morfin.

Modern.

Mormors — men det är ju inte morfin.Sally.

Nej visst — mamma vet ju det där, som doktorn skref för att lugna mormor, när hon hade magplågor, och som han lät henne tro var morfin — det är alldeles oskyldigt, men hon har tagit hela satsen och därför har hon lite kväljningar. ('Tittar in genom dörren till Lolo.) Så ja, nu är det snart öfver, och nu hoppas jag hon är botad för självmords-försök för framtiden, för jag kan just inte säga, att hon gick döden till mötes som en hjältinna.

Johanna (kommer från salen, alldeles andfådd).

Doktorn kommer. Lefver hon?

Modern.

Ja, ja — det var ingenting. (Till mannen.) Gå du och tala med doktorn! Låt honom inte veta —

Johanna.

Jag har redan sagt att hon tagit gift.

Fadern.

Det var då också en fördömd — hur understår hon sig — hvad vet hon om hvad som passerar i familjen? Ja, ja, Emelie, jag skall nog ställa allt till rätta. (Mormor kommer, lågt Ull hustrun :) Din mor får för intet pris ana något.

(Går genom salen.)

Mormor.

Hvad i all världen är det för en oro i huset så dags?Moderx.

Det var bara Lolo, som hade lite magplagor, och så sprang flickorna efter mjölk åt henne och så vaknade vi af det. Men nu är det öfver.

Mormor.

Ja, ä’ det inte det jag sagt, att hon skulle förkyla sig om magen i den där korta kappan hon går med.

Modern.

A, kära mamma, inte var det det.

Mormor.

Nej det förstås, det är aldrig hvad jag säger. Men sanna mina ord, att de kommer att fördärfva sig allihop i vinter med de där nya galna kapporna. Men gör ni som ni vill, kära barn, gamla mormor ska nog sköta er så godt hon kan, om ni blir sjuka. Men hvad gör den där Lina, som aldrig kommer med mitt Carlsbader i dag? Ja så, där är hon ändtligen.

(Går med Lina, som kommer från salen och bär dl Carlsbaderkrus och ett glas på en bricka.)

Modern.

Hur i all välden kunde mitt stackars barn komma pä en sådan förvillelse. Sally, du som sofvit i samma rum som hon hela året — du borde väl veta något om detta.

Sally (fort).

Jag vet ingenting.Modern.

Ingenting som du vill säga till mig, förmodligen. Med mig talar ingen af er om hvad ni har i sinnet — det syns bäst då något sådant som detta kan passera utan att jag har en aning.

Sally (med tvekan).

Men, mamma lilla — är det bara vårt fel.

Modern.

Ni kan då åtminstone inte säga om mio-, att

O ö >

jag är för sträng.

Sally.

För sträng, nej, men — blif inte ond, om jag säger det — men har mamma själf någonsin förtroende för sin mor?

Modern.

För mormor — nej, men hon kan ju ingenting förstå - hon bör till en annan tid —

Sally (i undfallande, ursäktande ton).

Och om vi nu känner detsamma för mamma — vi tycker också, att mamma hör till en annan tid. Modeen.

Jag. min Gud — jag är väl inte så lastgammal! Jag är inte mer än 50 år ännu.

Sally.

Men vi ä’ inte 20. Och mormor. Hur gammal är hon? Inte 80 år. Inte så mycket äldre än

mamma, som mamma är äldre än vi.

Le [fler. 8Modern.

Du vet visst inte hur bittert det är, hvad du där säger mig. Då vore det ju bättre att inga barn ha, än att känna hur de glider en ur händerna — känna att man är öfverilödig för dem och att de helst ville vara en kvitt —

Sally.

Om jag tordes säga mamma allt hvad jag tänker om det — men det är fruktlöst, mamma skulle inte —

(.Afbryter.)

Modern.

Förstå — genera dig inte — nu Itan jag det. Det säger jag er bara, barn — det är detsamma med mig. Men säg inte detta till pappa — honom skulle det krossa. (Till Hilma, som kommer från Lolo:) Hur är det med henne?

Hilma.

Nu har hon en sådan gråtattack, att det är omöjligt lugna henne.

Modern.

Stackars barn — kanske att gamla mor åtminstone kan vara god nog att torka tårarna — därtill dugde jag i alla fall, när ni var små.

(Går in till Lolo.)

Sally (till Hilma).

Mamma vill ha en förklaring. Men 0111 jag skulle säga henne den, så skulle det bara bli värre.Lolos olycka har varit att hon läst en sådan inassa dåliga romaner, i synnerhet det här sista året.

Hilma.

Men hur har hon fått göra det?

Sally.

Hon har inte fått — men hon har gjort det i smyg — hon har legat halfva nätterna och läst. Men hvarför? För att pappa och mamma alltid valde de böcker, vi skulle få lof att läsa — och dem afskydde Lolo, för de var naturligtvis alltid dödande tråkiga. Det gjorde ingenting för mig, för jag har aldrig haft smak för romaner, och du var alltid en så snäll och lydig flicka — men Lolo hade ju denna tärande fantasi, som måste matas på något sätt — och så sökte pappa och mamma kurera henne med handarbete och historia.

Modern (kommer ut).

Nej, inte ens till det duger jag mer. När hon fick se mig, höll hon inne snyftningarna och låtsade sofva, för att jag skulle gå. (Går emot fadern, som kommer i detsamma, lägger hufvudet mot hans bröst och sägn med gråt i stämman:) Nu kunna vi gärna sluta, pappa lilla, för nu behöfver inte barna oss längre!

Fadekn.

Tvärt om, nu tycks de just behöfva oss. Du ser nu hur rätt jag haft, när jag alltid sagt dig, att Lolo skulle hållas mer till kvinnliga handarbeten och sådana nyttiga sysselsättningar. Du har intevetat skaffa dig någon makt öfver henne — som nu, t. ex. Hvarför ä' du inte hos henne nu? Hvarför begagnar du inte detta upprörda ögonblick till att förmana, förhålla henne —

Modern.

Hon sofver.

Fadern.

Ja så, det var en annan sak. Låt naturen ta ut sin rätt. Då få vi ta itu med det andra, som, om jag så får säga, synes mig minst sagdt lika allvarsamt. Gå ni in och kläd er så länge, flickor! Det tyckes mig att er toilett lämnar åtskilligt öfrigt att önska i ordentlighet. (Flickorna ga till höger. Till hustrun:) Jag har visst inte fått på mig någon halsduk, hvad?

(Ser sig i spegeln.)

Modern.

Kära gubben, jag är ännu så uppskakad att jag darrar — ska vi inte vänta med det andra?

Fadern.

Se där har vi nu igen denna beklagliga svaghet. (Ordnar sin klädsel framför spegeln.) Hvad hjälper det att jag fastställt de sundaste principer för vårt familjelif och vår uppfostringsmetod, när du oupphörligt —

Modern (i trött ton).

Gör som du vill.Fadern.

Kalla bit Ei'bard då.

Modern.

Jag är bara rädd att väcka Lolo — lians rum ligger ju ofvanpå.

Fadern.

Så ropa inte då, utan gå sakta upp för trappan och säg till honom. Jag ber dig därom och går inte själf, just för att dina steg är lättare och ljudlösare. (Modem går, fadern ordnar ytterligare sin toilclt under tiden; då modern kommer med sonen, rätar han upp sig och antar en imponerande hållning.) Min son. Din far har denna morgon upplefvat sitt lifs största sorger. Den sista tilldragelsens upprörande våldsamhet har för ett ögonblick — (dä modern går ett tecken) hvafalls

— ja så, han vet inte — nå—i alla fall — (Harskar sig.) Min kära gosse, äfven de största förseelser kunna försonas genom en uppriktig ånger. Och hvad jag framför allt önskar, är mina barns fulla och öppna förtroende. Bekänn därför utan fruktan för din far, hvad du gjort.

Erhard.

Ja, om jag bara finge veta, hvad det är frågan om.

Fadern.

Förvärra nu inte din förseelse med en osanning. Bekänn hvad som förmått dig att vara ute i natt till kl. 4 på morgonen och att sedan smyga dig pä tåspetsarna som en förbrytare in i dina föräldrars hus.Erhard

Är det jag som gjort det?

Fadern.

Vill du söka att neka till. Jag hörde dig ju, hörde dig komma genom tamburdörren, smyga genom korridorn, öppna dörren till vindstrappan -något misstag kan det här alls inte vara fråga om

— jag hörde det med mina egna öron, med fullt vakna sinnen — och din mor hörde det också.

Erhard.

Det kan jag inte hjälpa, hvad pappa och mamma hörde. Men jag har inte varit ute, så vida jag inte gått i sömnen.

Fadern.

Detta är inte ögonblicket för att skämta. Emelie, förstår du detta? Mitt hufvud går omkring.

(Står med gapande mun.)

Modern.

Det kan väl aldrig ha varit någon af jungfrurna?

Fadern.

Någon af — det var en ny idé! Hur kom du på den? Det har naturligtvis varit någon af jungfrurna —• (Besinnar sig.) Men hvilken af jungfrurna? Gamla Johanna är väl inte antagligt. Det inäste alltså vara Lina. Men hon sofver ju alltid inne hos mormor.

Modern.

Ja, det är sant. Men då —Fadern.

Ja då. — Hör mitt råd. Låt oss kalla in Lina i alla fall. Hvem vet, mormor sofver ganska tungt ibland. (Modem går efter Lina. Till Hilma, som visar sig i dörren, med synbar oro för hvad som försiggår:) Gå! Detta är inte något för dig.

Hilma.

Men, pappa — är det om — hörde du någon gä i dörrarna i natt?

Fadern.

Du har alltså också hört det. Där ha vi ett nytt vittne, Erhard, hvad säger du om detta ? (Dä

modern kommer med Lina.) Gä du också ut ett ögonblick — det är icke lämpligt att ni är närvarande. Men håll dig i närheten.

(Hilma och Erhard gä båda ut i korridoren till höger, iiicii titta oupphörligt i dörren.)

Fadern (till modem).

Fråga henne du — det är mera passande.

Modern.

Hvad gjorde Lina ute i natt?

Lina.

Har jag varit ute i natt? Hvad i all världen kan frun hitta på?

Fadern.

Man säger inte så till sin matmor. Lina har notoriskt varit ute och kommit hem vid 4-tiden på morgonen.Nej, nu ska jag då be gamla frun. — (Springer ut genom salen och kommer åter med mormor och höres säga redan i salen:) Vill frun vara så god och säga hvad jag gjorde i natt.

Mormor (höres likaledes innan hon synes).

Se så, flicka, hvad ska dn skvallra om det? Sa jag dig inte, att du skulle köpa igen det utan att det märktes. (Kommer in, generad.) Det var sänggardinerna som tog eld — men bara helt lite.

Modern.

Hade mamma somnat från ljuset igen. Men jag har ju sagt att Lina ska passa på.

Lina.

Ja, när jag aldrig får släcka — jag lag väl och väntade till kl. var inemot 2 — men då var jag så trött, att jag inte rådde mig. Och så vaknade jag vid att det luktade brändt, och det var inte mer än jämt, att jag fick rifvit ner gardinerna

- jag har minsann nog märken efter det — {Visar händerna.) Och så ville frun sen ha lite morfin för att lugna sig,

och så letade jag efter flaskan sä jag kunde letat upp en knappnål, men var inte människa att hitta den. Och det höll vi väl på med nästan till kl. 5. Och så skall jag nu ändå skyllas för —Fad kun.

Ts. Hon ska få ersättning för det här — gå nu!

Mormor.

Men hur kom flickan att skvallra om det? Jag hade bedt henne så mycket.

Fadern (lågt till modern).

Din mor får på inga villkor ana nagot. (Af-sides till Erhard, som synes i dötren.) Kom du in till mig, min gosse, så får vi talas vid enskildt. Tro inte att jag släpper denna sak, förrän sanningen kommer fram.

Erhard (utbrytande).

Nå, om pappa nödvändigt vill göra mig till en som rumlar och förstör pengar och ljuger och är ute om nätterna, så var så god- Om jag ändå ska beskyllas för allt möjligt, så är det bättre att också göra det, då. Hvad är det värdt att vara hygglig och sitta hemma och plugga, när man bara får ovett för det?

Hilma (träder fram).

Nej, Erhard, du ska inte mer lida oskyldigt. Nu må det gå hur det vill. men nu ska pappa veta sanningen. (Blek, upprörd, Sally bakom henne.) Det var jag som var ute i natt.

Fadern.

Du! Hvad är detta för påfurul? Är det en

— om jag så får säga — ädel ingifvelse för atträdda din bror? Men förstår du inte, att du gör saken sju gånger värre — (Till hustrunLaga att din mor kommer ut ur rummet.

Modern.

Hur ska jag kunna? — Mamma lilla — vill inte mamma —

Mormor.

Nej, jag låter inte köra af mig.

Hilma.

Jag var lios ett sjukt barn.

Fadern.

Där känner jag igen min rena, godhjärtade flicka, Gud ske lof! Men — i går afton satt du ju här inne med de andra — hur kunde du sedan detta hänger ju ändå inte riktigt ihop.

Hilma.

Nej, jag har ändå bedragit pappa och mamma, för det var min hemliga afsikt att smyga mig ut, när ni alla sof. Jag hade en vagn som hämtade mig —

Fadern.

Nu ser saken igen ganska invecklad ut. Hvarför detta underliga beteende, om du var ute i ett barmhärtighetsverk?

Hilma.

För jag visste, att jag aldrig skulle fått lof att fara, om jag sagt — det var till Efverlings barn, jag for.Fadern.

Till — Efverlings — du vet

Hilma.

Jag visste det förrän ni. Efverling berättade det för inig när ban friade.

Fadern (till hustrun).

Jag tror du bade rätt, kära Emelie. Vi ä' för gamla nu — vi förstår inte längre våra barn. Detta går till den grad utanför alla mina begrepp, att jag inte bar ett ord att säga.

Hilma.

Men, pappa, viil du inte ge mig lof att gifta mig med Efverling? Jag försäkrar —

Fadern.

Lof! Hvad behöfs mitt lof. Mina barn gör som de själfva bebagar och behandlar mig som en gammal afsigkommen narr, soiu bara duger till att bli förd bakom ljuset.

Hilma.

Nu är det bäst du talar också, Sally, för nu kan det inte bli värre än det är.

Fadern.

Du också?

Sally.

Ja, pappa. Det var till mig som Erhard lånat sina pengar.Fadern.

Ja så. Ja, nu mera förvånar mig ingenting. Hvad har du användt dem till? Till spel, rummel

— säg bara ut, jag är beredd på allt.

Sally.

Jag har köpt böcker för dem och tagit lektioner.

Fadern.

Emelie — du vet väl åtminstone hvad för lektioner din dotter tagit?

Modern.

Ja visst — i språk — men dem har ju du betalt.

Sally.

Jag har läst på studentexamen.

Fadern.

På — student — hörde du det, Emelie?

Modern.

Och hvarför kunde du inte säga det till oss?

Sally.

Skulle pappa och mamma kanske gifvit mig lof?

Fadern.

Och du har inte gjort dig samvete af att taga din brors pengar

Sally.

Hvarför hade jag aldrig några egna? Hvarför tick han, som var vngre, och inte Hilma och jag —Fadern.

Ni? Ska inte flickor gå till sina föräldrar med allt. Det är annat med en gosse, för han måste vänja sig vid att bli självständig — men hvem har satt dig allt detta i hufvudet — hvem har rådt dig, ledt dig — är det Gunborg Edlin?

Sally.

Nej, pappa. (Ser frågande pä Hilma.) Ska jag säga allt? (Hilma nickar.) Det är Kristian Berg. Han har varit min studiekamrat.

Fadern.

H vafalls?

Sally.

Studiekamrat.

Fadern.

Förstår du hvad det ordet betyder, Emelie i en flickas mun, när det är fråga om en ung man?

Modern.

Jag förstår bara ett — att ni har ljugit och hymlat för oss i stort och i smått — allt, hela ert lif har varit ett bedrägeri mot era föräldrar, som inte lefvat för något annat än för ert bästa. Tilllåt mig, min kära Sally, efter du talar så mycket om att vi inte förstår er, att fästa din uppmärksamhet på att ni å er sida inte just bemödat er om att förstå oss.

Sally.

Det är sant, mamma lilla, vi har inte förstått hvarandra, det är olyckan!Fadern.

Men så kunde ni åtminstone ha varit ärliga mot oss. Låt nu det vara med förstå och förstå — men ärliga, hvarför har ni inte varit ärliga? Sally.

Har pappa och mamma alltid varit så ärliga

mot oss?

Fadern.

Hvad nu? Har vi -

Sally.

A, tror ni inte vi märkt det - - jag var inte stor när jag begynte begripa det — hur sanningen arrangerades för att den skulle lämpa sig för oss

- hur samtalen tystnade af, när vi kom in — och om vi frågade om något, som vi ville förstå och ha reda på — fick vi ärliga svar kanske? Jag vet ju, att det var i den bästa mening — att ni bara portionerade ut sanningen till oss i den mån, som ni tyckte att den passade till vår ålder — men så begynte också vi snart att göra detsamma — vi gaf också åt er bara så stora portioner, som vi tyckte passade — alldeles som mamma gör med sin mor.

Mormor.

Men hvad är det alltsammans frågan om? Ni rör ihop så mycket, att jag ingenting begriper. Hvarför gråter Hilma?

Modern.

Hon var rädd att hon inte skulle få pappas tillåtelse att förlofva sig med Efveriing.Mormor.

Men det har hon ju redan fått. Men hvad är det för historier om en flicka som var sjuk?

Modern.

Det var — en släkting till Efverling.

Mormor.

Ja så. Nå, Herre Gud, hon blir väl bra igen. Det var väl inte värdt ta dig det så när. Och Sally, hvad är det hon pratar om studier och kamrater och Erhards pengar — det var en faslig röra i dag.

Modern.

Det var Erhard, som hade lånat sina pengar till hennes studier.

Mormor,

Ja så, nå det var ju rätt snällt. Och Erhard, har han varit ute i natt? Hvad är det för historier?

Modern.

Nej — det var bara ett misstag —

Mormor.

Då är det ingenting alls ledsamt på färde, då?

Fadern.

Det är bara att vi gamla blifvit afsatta, kära mormor. Det är bara att vi, Emelie och jag, vi få nu börja göra som mormor och gå och lyssna vid dörrarna, om vi vill veta något om hvad våra barn bar för händer.Mormor.

H vafalls — går jag och lyssnar vid dörrarna? Jag bryr mig visst inte om hvad ni har för händer, inen jag vill bara veta hvad som föregår. Och nog tillstår jag, att jag bra gärna ville ha besked om, hvai'för Lina skulle tvingas att tala om den där lilla olyckan hos mig i natt.

Lolo (kommer ut, ännu i sin hvita morgondräkt sanil sill hår utslaget; kastar sig till föräldrarnas bröst).

Pappa lilla — mamma lilla — jag skäms! Förlåt mig, pappa förlåt mig, mamma!

Fadern (omfamnar henne och säger med gråt i rösten).

Gud hjälpe mig, barn lilla, om jag vet hur jag har det! Det ser ut som om det vore vi, som borde be er 0111 förlåtelse. Vi har menat det väl med er, det är säkert, vi ha menat väl. (Räcker handen till hustrun.) Vi två, mamma lilla, vi förstår hvarandra, gör vi inte det? (Modern kastar sig till hans bröst.)

Mormor (till Lolo).

Det är egentligen mig du borde be 0111 förlåtelse, för det var jag som sa dig, att du inte skulle gå med den korta kappan.

(Slut.)MOSTER MALVINA.

DRAMATISK SITUATION I EN AKT.

Lefflcr,PERSONERNA

Moster Malvina.

Klara, hennes dotter.

Fru Billgren, senior.

Fru Mina Billoren, hennes sonhustru. Fru Hulda Hjort, född Billgren.

Fru Svenson.

Fru Ström.

Fru Rosin.

Fem andra fruar. Städerskan.

Pauvres-honteuses.

Handlingen tilldrager sig i ett nybildadt hem för pauvres-honteux i Göteboi’g.(Scenen föreställer elt slorl rum, tomt och stelt, men nytt och ordentligt. I fonden dörr till matsalen, till höger ingångsdörr. Rundi kring ett stort hord sitta moster Malvina, fru Svenson, fru Ström, fru Rosin och de fem andra gamla fruntimren under en taklampa och dels arbeta, dels lägga patience, dels prata. Fru Svenson bildar en grupp med fru Rosin och en annan, som dragit sig litet ifrån bordet, och tala ifrigt halfhögt med hvarandra. Moster Malvina sitter ensam och stickar. Hon är bättre klädd än de andra, med stor guld-brosch och spetsmössa och krage samt en virkad gridelin schal öfver axlarna. Hon har något förnämt tillbakadraget i sin hållning och drar sig litet undan, så fort någon kommer henne nära, samt svarar i en nedlåtande ton, när man talar till henne.)

Fru Svenson (en simpel månglerske-l\p, höjande rösten).

Ja, det är riktigt oanständigt. Men låt oss bara klaga, bara klaga — bos kamrern, hos fruarna i styrelsen, hos hela sällskapet. Bara klaga, inte nöja oss. Man ska sätta sig i respekt, annars blir man behandlad därefter.

Fru Rosin.

Vi ska få moster Malvina med oss, hon som är kusin med själf va fru Billgren.Malvina.

Fl va falls? Moster Malvina! Jag vet icke af någon släktskap med min goda fru Rosin.

Fru Svenson (med ett flatskratt).

Fru Isberg är ju moster Malvina för hela stan. Ensamma fruntimmer, som gå omkring på middagar i alla familjer, få alltid ett sådant där binamn.

Malvina.

Jag går inte omkring på middagar till andra än mina egna släktingar, och jag är inte heller moster Malvina för andra, ska jag ha den äran att underrätta min lilla fru Svenson.

Fru Svenson.

Det är bra. Hjälp oss då att klaga hos styrelsen, efter som fru Isberg är moster Malvina för dem allihop.

Malvina.

Jag ämnar alldeles inte klaga öfver någonting. Den som inte är nöjd här, ska verkligen vara bra otacksam.

Fru Svenson.

Ja så. Det låter så. Ilvad säger fru Ström? Vill inte frun heller vara med?

Fru Ström (en liten förs/mimd, undfallande gumma, som håller med alla).

Jo visst, jo, visst, goa fru Svenson. Hvad ska vi klaga öfver?Fru Svenson.

Hvad vi ska klaga öfver! Det var då också en märkvärdig fråga. Hvad vi ska klaga öfver, när —

Fru Ström (afbrylandé).

Jag bar ju inte sagt — jag vill visst vara med, snälla fru Svenson.

Fru Svenson.

En sådan middag! Ärterna var ju inte ens kokta. Och fläsket var bara fett och så salt, att man ville spotta ut det.

Mal vina.

Det hörs att fru Svenson är förståsigpåare. Var det fläsk, fru Svenson sålde på Hötorget?

Fru Svenson.

Hvad jag än sålde, så vet jag, att jag ärligt förtjänade mitt bröd och inte behöfde gå och ha matdagar hos de rika grosshandelsfamiljerna — och sedan vara stursk öfver det till och tro sig förmer än andra.

Fru Ström.

Mina goda fruar - jag ber er — inte så hetsigt, ni har rätt buda två — fru Isberg har så rätt i att man skall vara nöjd och tacksam — det är ju af välgörenhet man inrättat detta hem.

Fru Svenson.

Af välgörenhet! Jag orkar inte höra. Af fåfänga är det ingenting annat än fåfänga.Fru Ström.

Men fru Svenson har också rätt — fiiisket rar salt.

Fru Svenson.

Men nog begriper man hvarför fru Isberg måste försvara allt hvad som kommer från Billgrens. Inte bara för söndagsmiddagarna, men också för dottern, för lilla Klara.

Malvina.

Är fru Svenson du också med min dotter?

Fru Svenson.

Nej, Gud ske lof, — jag har aldrig sett henne för resten. Men hvem har inte hört talas 0111 »min Klara», från morgon till kväll alla dagar, som vi varit tillsammans här. Hon ska ju vara ett riktigt under af fullkomlighet, den Klara.

Malvina (med clt litet spetsigt skratt).

Inte så utmärkt ändå, som fru Svensons son, sergeanten.

Fru Svenson.

Officern — min son är officer.

Malvina (som förut).

Gu’ bevars, när hans mamma säger det så.

Fru Svenson.

Och eftersom det är Billgrens, som gifvit Klara respengar till Amerika och väl också underhåller henne där, så får det naturligtvis lof att vara braallt bvad de gör. Men vi andra behöfva väl inte tåla allting för det.

Malvina.

Nej, det förstås, ocb en sak vill jag för min del gärna vara med om att klaga öfver.

Fru Ström (ifrigt).

Ja, det bar fru Isberg alldeles rätt i.

Malvina.

Man borde vara lite mer noga med valet af personer, som tas in bär. Det beter ju, att det är ett hem för — bättre fruntimmer —

Fru Ström (:ifrigt afbrylande).

Har fru Isberg goda underrättelser från sin dotter? Jag såg ett bref med amerikanskt märke här om dagen.

(Malvina mildrad, talar afsides med fru Ström.)

Fru Svenson (afsides till sina båda fruar).

Hon ska få i sig dotter hel och hållen, en dag, det lofvar jag. Hon tror att det ska gå i oss allt hvad hon skryter med henne. Hon vet inte, att vi allesammans ha reda på, hur det hänger ihop med amerikaresan och hela tillställningen.

Malvina (förtroligt till fru Ström; fru Svenson och de andra två lyssna).

Det är nog inte så lätt att slå sig fram där ute, som man tror. Hon lät mycket nedstämd, min stackars Klara. Och så ined barnet sjukt.Fru Ström.

Ja, det är för sorgligt. Hur gammal är det den lilla flickan är?

Malvina (tuekar något med svaret).

Hur gammal hon är, sa’ fru Ström?

Fru Svenson (afsides till de. andra).

Nu måste hon tänka efter igen för att se om det går ihop.

M ALVINA (räknar på fingrarna).

Jo, tre år ska hon väl vara nu.

Fru Svenson (som föiut).

Nu dabbade hon sig. (Högt.) Jag tyckte fru Isberg sa’ härom dagen, att det var två år sedan hennes dotter gifte sig.

Malvina (förvirrad).

Hva befalls. Ja visst var det två år sedan nej, flickan kan inte vara mer än — nej, det var tre år sedan—ja, naturligtvis var det tre år sedan, min dotter gifte sig.

Fru Svenson.

Det lacks inte ändå. Om flickan är tre år, så måste det ju vara fyra år sedan

Malvina (mer och mer förvirrad).

Hvad är det jag säger nu. Jag tror jag är lite kollrig, jag. Visst är det fyra år sedan —- och inte är flickan tre år, visst inte.Fru Svenson.

A jo, låt henne vara tre år, moster Malvina. Det går ihop. (Till de andra.) Hufvud på skaft har hon inte, den stackars människan.

Städerskan (en snäsig madam, öppnar dörren lill väns/er och säger):

Det är visiter till fru Isberg.

(Fruarna Billgren, svärmor ocli sonhustru, samt fru Hulda Iljorl, f. Billgren, träda lifligt in, lala alla i munnen pä hvarandra.)

Fru Billgren (senior).

God dag, kära Malvina!

Mina Billgren.

God afton, snälla moster Malvina!

Malvina.

A, så rart besök. Men är det inte märkvärdigt, med mina aningar. Jag drömde om herrskapet i natt, ska jag ha den äran att tala om.

Hulda.

Jag bad Albert att jag skulle få gå med mamma i afton, för jag har aldrig sett en sådan här inrättning. Jag ska hälsa så mycket från Albert.

Malvina.

Så snällt, så srtällt. Ack så här på kvälls-kvisten. Hvem kunde tänka det.

(Far koiifys omkring och söker efter sittplatser.)Fru Billgren.

Vi ä' alla på middag hos Alins, här strax bredvid.

Malvina.

Ja så — hos Alins. Det är middag hos Alins?

Mina.

Ja, de hade tänkt att bjuda moster Malvina också, om det hade kommit ett enda återbud, men så svarade alla ja.

Malvina.

Bevars — de behöfva visst inte bjuda mig alltid. Sitt nu ned liär ett ögonblick, mina goda fruar, medan jag går och tänder inne hos mig.

Fru Billgren (som under liden hälsat pä de andra fruarna, hvilka alla äro mycket artiga, äfven fm Svenson).

Nej, det ska du inte göra, Malvina lilla. Den här gången kommer jag som styrelsefru för att hälsa på hemmet. Jag ville se, hur ni har det om kvällarna. Här sitta ni ju så trefligt och fridfullt tillsammans.

Mina (afsides till Hulda).

Det är något till väldigt komiskt att se hela raden af gummor ihop.

Hulda (likaså).

Och tänk så roligt för moster Malvina att ha så många att skvallra med.

tFru Billgren (till flera af fruarna, som omge henne).

Ja, jag är så intresserad för det här hemmet

Fru Ström.

Det är ju också till största delen fru Billgrens egen skapelse.

Fru Billgren.

En annan gång kommer jag, när ni sitter till bords, och då får ni bjuda mig en tallrik soppa. Är maten god?

Fru Ström.

Ja, goa fru Billgren, det är den visst det.

Fru Svenson (ger henne en vredgad blick).

Ja, förlåt, fru Billgren, men jag är inte af dem, som säger ett pä ryggen och ett annat i ansiktet.

Ma i.V i NA (af brytande).

Nu får jag kanske i stället bjuda på en kopp kaffe, lilla goda Lydia.

Fru Billgren (tar henne litet afsides).

Inte du. Jag bjuder. Jag har redan sagt till.

Malvina.

Nej, goda Lydia, det kan jag alldeles inte tilllåta. I ditt hem kan du bjuda mig som du också alltid gör — på så många goda saker, du vill, men här — ja, inte för att jag precis vill sägn, attjag betraktar detta som ett bem, för det gör jag verkligen inte — men jag bor nu i alla fall här, och du är min gäst.

Fru Billgren (otåligt afbrxtande innan Malvina talat till punkt).

Det är godt och väl, och en annan dag kan du ju bjuda mig i ditt rum allt hvad du vill inen här förstår du väl, att man måste bjuda de andra också.

Malvina.

Ack, kan inte jag få lof att göra det då! Förlåt, men nu var fru Billgren inte riktigt fin!

(.Skrattar affekleradt.)

Fru Billoren.

Hvad skall det tjäna till!

Malvina.

Det vill säga — jag bjuder bara dem, som jag kan räkna att jag umgås med. För det finns vissa, som man inte kan vara i sällskap med, om man har någon smula respekt för sig själf.

Fru Billgren.

Men inte går det an att utesluta någon, kära du.

Malvina.

Låt du mig göra som jag anser passande, Lydia lilla.

(.Ringer på en knapp.)Fru Billgren.

A, se, det är elektrisk ringledning i salongen också, det visste jag inte. Det är jn riktigt ut-studeradt bekvämt.

Mina.

Ja, Lär har moster Malvina det som en prinsessa.

Hulda.

Hvad säger Klara om att moster kommit in här?

Malvina.

Hvad tänker du på, barn lilla, inte vet Klara om det. (Till madam, som kommer i döiren till höger, lågt) Beställ kaffe för min räkning, för — låt mig se — fruarna Billgren och Hulda — det är tre och fru Ström fyra, och (räknar med pekfingret de andra, utom fru Svenson och hennes två fruar) — en, tva, tre, fyra — Ja ha, fyra till, det är åtta — och så jag — sju inalles. Beställ kaffe för sju — nej livad säger jag, med mig blir det ju åtta — nej hur många var det nu? Hör, madam lilla, räkna hon! Hur många ä’ inne här i rummet i kväll?

Madamen.

Nio af hemmets fruar och så de främmande.

Malvina.

Hur många blir det då, om man räknar ifrån tre?

Madamen.

Ska man räkna ifrån de främmande?Malvina.

Hvad tänker hon på, madam lilla. Kort sagdt, säg till om kaffe för de främmande och alla de andra, som ä’ inne här i kväll, utom tre — förstår hon, och det ska vara bra med dopp. Säg till, att det kunde de gärna bestå gratis för middagen var riktigt skral i dag. (Madamen går, Malvina kommer tillbaka till sina gäster.) Förlåt mig, goda fruar. Hushållsbestyr. (Skrattar affekteradt. Till Hulda.) Tycker du att jag skulle ha hjärta skrifva det till Klara. Tänk dig för själf, Hulda lilla, om du visste din mamma —

Hulda.

Men när moster har det så bra? Är moster då inte nöjd?

Malvina.

Barn lilla, du talar som du har förstånd till, förlåt! (Hulda gör en försmädlig min ät Mina, Malvina klappar henne på skuldran.) Tag det inte illa, Hulda lilla. Ungdom är ungdom och när man aldrig haft annat än sötebrödsdagar —(Vänder sig hastigt och nervöst till fru Billgren.) Men du sitter inte ned, Lydia lilla.

Fru Billgren (som ej hört de föregående replikerna).

Jag går här och ser mig om. Här är så tref-ligt att jag riktigt kunde bli afundsjuk på dig, kära Malvina. Så stor societet har inte jag omkring mig hvarje kväll.Malvina.

A, Gud bevars, så syndigt du talar.

HliLDA (afsides till Mina).

Jag ska nog göra henne god igen. (Högt.) Har moster Malvina goda underrättelser från Klara?

Malvina. <•

Det är snällt att komma ihåg din gamla vän, Hulda lilla. (Till de andra fmawa.) Ja, detta var min Klaras intimaste vän, ska jag ha den äran att säga. De två var alltid oskiljaktiga. Xej, goda underrättelser kan jag inte säga, Hulda lilla. Gu’ välsigne Amerika — hvad ska de där att göra, säger jag.

Hui jDA (förskräckt).

Hon tänker väl bara inte på att komma hem igen?

Fru Svenson (som lyssnat till samtalet, till de andra två).

Där hörde man, så oskiljaktiga.

Malvina.

Det vore väl inte så godt för henne att komma hem nu, stackars liten, när hon inte har sin mamma att komma till! (Ser sig oroligt om på de andra, hvilka dra sig tillbaka ; hon drar Hulda afsides. Mina följer efter ofh lyssnar med en skrattfärdig min, som om hon fann allt hvad Malvina sade komiskt.) Det var också en idé af din snälla mamma — om jag fått den äran att ta emot herrskapet i mitt eget rum. Ja, det förstås att Klara ju har sina goa släktingar, om hon kom hem. —Hulda (ifrigt).

Men det bör bon verkligen inte tänka på, moster lilla. (Afsides Ull Mina.) För all del få henne ifrån det. — Kan du inte höra att hon har något sådant i hufvudet. — Jo, det vore just vackert — Alberts föräldrar som ha så stränga åsikter — hvad skulle de säga om en sådan släkting?

Malvina.

Hvad är det nu ni pratar om er emellan, småflickor? Var det många hos Alins?

Mina.

Ja, bordet var fullt. Annars hade verkligen moster Malvina blifvit bjuden.

Hulda.

Hur tänker sig då Klara att moster har det, när hon inte vet att moster är här?

Malvina (som litet emellan är förströdd af att iakttaga allt hvad de andra säga och göra).

Hur hon tänker, — hva sa du nu, lilla vän, —

*

hur hon? — Jo ser du, du vet ju, att så länge hon ännu var i Sverige, så ville jag aldrig höra talas om det här hemmet, fast den goda Lydia alltid sökt öfvertala mig. Men jag sa: om min Klara någon gång skulle behöfva sin

gamla mamma, ska hon veta att hon alltid har ett hem hos henne, hur anspråkslöst det än kan vara. För visst var det långt bort dit upp till Norrland, där Klara varförut, men det kunde ju ändå alltid hända, att hon kom en dag — har jag inte rätt — det kunde ju hända?

Hulda.

Ja visst — men nu kan det ju inte alls komma i fråga.

Malvina.

Nej, nu kan det ju inte alls komma i fråga, nej.

Hulda.

Nej, men hvad har moster då sagt till Klara?

Malvina.

Och då tyckte jag, att det lilla jag kunde spara på det här sättet, det kunde jag då skicka till Klara i stället.

Mina (afsides till Hulda).

Fick du vetat?

Mal vina (upprepande för sig själf).

Ja, det var så jag tänkte mig det, ju. Och så ska hon hitta på att komma just nu.

Hulda (förskräckt).

Hvad säger moster — kommer hon?

Malvina.

Inte säger hon, att hon kommer, men jag tror pä varsel, ser du, och i dag har jag varit så orolig hela dagen, och i natt har jas drömt om svalor, som flög öfver ett stort vatten. (Då fru Billgren senior syns närma sig, afbryter hon.) Men säg ingenting till mamma — hon tror inte på sådant — fast jag har då haft så många exempel i mitt lif — och så det,

I.effler. t ioatt den där otäcka fru Svenson just i dag skulle börja bugga på benne.

(Vänder sig med ett älskvärdt leende till fru Billgren.)

Fru Billgren (kommer fram till Malvina och förmår henne att sätta sig i soffan bredvid sig. De unga fruarna gå och tala med de andra, och man ser att de drifva med dem).

Uppriktigt sagdt, kära Malvina, om du inte är nöjd här, tycker jag du bar orätt. Hvad kan du önska dig bättre! Tänk så ensam du satt där i ditt lilla rum utan en människa, om du behöfde något. Och här — elektrisk ringledning i alla rum, stor societet hvarenda kväll!

Malvina (med stram min).

Jag har inte klagat, det jag vet, Lydia lilla.

Fru Billgren.

Nej, hvarför ska du ta det så? Jag begär ju inte bättre än att ställa det så bra som möjligt för dig. Och om du har någon rättvis anmärkning —

Malvina.

Det är ju inte med mig du velat tala i kväll. Annars kunde jag väl ha både ett och annat att svara min nådiga fru. Tror du inte att jag tusen gånger hellre ville sitta ensam i mitt lilla rum, om jag också skulle gifvit upp min sista anda där af brist pa hjälp — än här i detta blandade sällskap!Fru Billgren.

Där ha vi den olyckliga högfärden igen! Det har alltid varit din lilla svaghet.

Malvina.

Du ska inte tala om hvad du inte förstår, goda Lydia. Gud ske lof, lite självkänsla har jag bevarat under alla mina olyckor, och lite skillnad vet jag att göra på bättre och sämre folk. Nu är jag fattig, och därför kallas det för högfärd, men så länge jag satt i eget rum och hade min egen jungfru, så lät det på annat sätt. Då sa alltid släkten om mig: Malvina har något distingeradt, sa man. Men nu, bevars, är det högfärd, när man vill hålla sig uppe en smula. (Hon har blifvit mer och mer upprörd och darrar på stämman. Då i detsamma madamen visar sig i dörren, springer hon upp samt säger med en förbindlig gest och lifligt omslag i tonen.) Var sa god, mina goda fruar. (Lågt, förvånad till madamen.) Men har madam inte kaffebrickan färdig?

Madamen.

Jag har dukat i salen, kamrern har förbjudit att något får serveras i förmaket.

(Malvina går omkring till alla de fruar, som ej bildat fru Svensons grupp, och bjuder dem att stiga ut i salen i fonden. Fm Svenson talar emellertid myckel förbittrad med de andra två som. bli kvar i förmaket, medan alla de öfriga börja gå ut i salen.)

Malvina.

En kopp kaffe, goda fru Ström — för att fira våra damer af styrelsen — hvad huset förmår! (Tillde andm fyra.) Mina goda fruar, vill ni göra mig det nöjet! Söta fru Billgren — alla vänta på vår styrelsefru. (Fru Billgren går ut.) Och lilla fru Mina Billgren, och fru Hjort — var så god. Vi andra är ju hemma här.

(De unga fruarna gå, de fem återstående krusa vid döiren.)

Fru Ström.

Nu önskar väl fru Isberg, att hon oclcsä hade sin dotter här?

Malvina.

Här! Nej, goda fru Ström, uppriktigt sagdt, aldrig har jag önskat min dotter hit, det kan jag försäkra.

Fri; Svenson (till de andra två, men afsiktligt höjande rösten).

Nej, hon är naturligtvis alldeles för god.

Malvina.

Hur sa lilla fru Svenson?

Fru Svenson.

Jag bara undrade om fru Isberg menade, att hennes dotter var för god för oss eller vi för henne ?

Malvina.

Snälla fru Svenson, det är inte riktigt fin takt att vilja, ställa till gräl för hvart ord man säger.

Fru Svenson.

Hvein är det soin ställer till gräJ ? Jag ville bara säga, att om inte vi ä' så fina eller har så fina släktingar soin somliga, så har vi då i alla fallingrentinof att skämmas för ock behöfver Gud ske

o o

lof inte ljuga, då det är fråga om våra barn!

(Fruarna Billgren och Fl/ort ha vid dclla ordskifte kommit tillhaka in.)

Fru Billgren.

Fru Svenson, tillät mig anmärka, att ett liöfligt beteende är ett af villkoren för att få vistas här.

Malvina.

Låt henne tala — låt henne tala! Hvem är det som ljuger, som fru Svenson behagar uttrycka sig — om våra barn? Jag vet en som talar om sin, officern, fast hon vet, att han är bara sergeant.

Fru Svenson.

Och jag vet en, som säger att hennes dotter är gift, fast alla vet att hon är en slinka, som rymt till Amerika med sin förförare.

Fru Billgren.

Sådant tillåter man sig icke att säga, om det också är sant.

Malvina.

Om det också är sant — hur i Guds namn väljer du dina ord, Lydia lilla! Så säg dem då hellre hur det är — att min Klara gift sig där uppe i Norrland, där hon var telegrafist, ined en posttjänsteman.

Fru Svenson.

En postiljon?

Malvina.

En posttjänsteman.Fku Svenson.

En postiljon - men de va aldrig gifta, det var värre!

Malvina.

Och att de sedan rest tillsammans till Amerika för att söka sig en bättre framtid.

Fru Svenson.

För att de blefvo afskedade båda tvä där uppe för skandalens skull.

Malvina.

Lydia, om du som styrelsefru tillåter att sådana förolämpningar — fattig är jag ty värr, men aktningsvärd och strängt ärbar i min vandel har jag Gud ske lof alltid varit, och om min flicka vore sådan som dessa nedriga människor säger, så skulle jag vara den första att förskjuta henne, så mitt enda barn och min enda glädje hon än är. - Men höra hennes ära orättvist skymfas, det gör jag inte. Och vill inte du göra slag i saken, så klagar jag hos hela styrelsen, och antingen skall den där människan eller jag ut härifrån.

Fru Billgren (söker lugna henne; drar henne afsides).

Drif inte saken till sin spets, kära Malvina, därtill är den för ömtålig — det bästa är att tysta ned — lät mig tala med fru Svenson — jag skall ställa allt till rätta. Låt oss nu först och främst bjuda henne på kaffe. — Mina fruar, kaffet kallnar.Nu är det jag som tar på mig värdmneskapet, var så god! Fru Svenson, var så god!

(Fru Svenson går med mycket krus, men svuiierligcn belåten ut i salen med fru Billgren; de andra följa, mm innan (innu alla hunnit ut, kommer madamen från höget och anmäler.)

Madamen.

Här är ett annat besök för fru Isberg. (Säger till en person utanför dörren.) Stig på, fru Isberg är här. På hennes rum? Nej, det kan ieke gå för sig just nu, för hon har kaffekalas här. Det gör ingenting, stig bara på.

Malvina (går emot dörren och sägei rörd men utan öfvermskning).

Klara!

(Alla de andra samlas i dörren vid fonden, nyfikna. Klata inträder tvekande.)

Malvina.

Klara, min lilla unge! Kände jag det inte på mig, att du skulle komma!

Fru Billgren (återkommer in, kallt).

A, Klara, är det möjligt! Du har då bara gjort en lustresa till Amerika?

Klara (förlägen, upprörd).

Jag kunde inte stanna där. Det har gått illa, mycket illa för mig, tant! Jag ska förklara det sedan. Men hur kommer det sig att jag finner mamma här? Och det har mamma dolt för mig

— jag visste bara gatan och husnumret, men jagville inte alls tro, att det var bär, niir jag såg öfver porten: »Hem för pauvres-honteux».

(Mina och Hulda komma in från salen, hälsa kallt på Klara.)

Hulda.

A, redan hemma, Klara!

Mina.

Det var verkligen oväntadt, det vill säga för oss, moster Malvina tycktes veta —

Malvina.

Veta, — nej, hade jag vetat det bara för en vecka sedan, så vet Gud, att Klara inte skulle funnit mig här.

Fru Billgren.

Och hvar har du man och ditt barn?

Klara.

Mitt barn sjuknade på resan och dog kort efter vår framkomst.

Malvina.

Dog! A, Klara, min stackars lilla unge, bar du mistat den gudsängeln? (Omfamnar henne.)

Fru Billgren.

Stackars Klara! Gud har straffat dig hårdt. Och din man?

Klara.

Han är kvar där.

Fru Billgren.

Så-å! Det var ju sorgligt. Ja, jag vill inte vara ogrannlaga. Tala du med din mor. Kom,Huldii och Mina, så går vi och ser till att fruarna bli sysselsatta med kaffet.

(De gå alla tre ut till kaffebordet, och alla fruarna samlas omkring dem, så att mor och dotter bli ensamma.)

Malvina.

Det var icke bra, att du lämnat din man, min flicka! Det ger bara anledning till gemena historier och skandaler.

Kl ak a.

Ack, mamma, det kan inte hjälpas — sanningen måste nu i alla fall komina i dagen, och jag kan inte längre föra mamma bakom ljuset. Jag har inte — jag har aldrig haft någon man.

Malvina.

Hvad i Guds namn är det du säger, barn?

Klara.

Jao- ville inte skrifva det till dig;. Yi kunde

o “

inte bli gifta däruppe i Norrland — han hade inte klara papper - - då reste vi ut till Amerika för att vi tänkte, att det där skulle bli lättare — både att finna något att lefva af, eftersom vi bägge två blifvit uppsagda från våra platser, och att bli gifta.

Malvina (afbryter ifrigl).

Var han postiljon eller posttjänsteman ?

Klara.

Han var postiljon — men han var bättre folks barn — prästson och student. Men han hade förtett vildt lif, ocli sa kom lian dit upp - föräldrarna visste ej ens livar han fanns. Han var sångare och så vacker och så full af upptåg — han reste i sin postskjuts i snö och storm och blåste i hornet som till fest. Och för mig, som satt där ensam på telegrafstationen och inte hade en människa att tala med pä en mils afstånd — för mig var det fest, hvar gång han kom.

Malvina.

Tyst — försök inte att poetisera om sådant; hvem tar du mig för — tror du att din mor vill höra dig berätta 0111 diti skam, som om det vore en vacker roman — hvarför blef ni inte gifta, det är allt hvad jag vill veta?

Klara.

När vi kom till New-York och han för första gången kom till en stor stad igen — då vaknade alla hans dåliga instinkter, äfventyrslustan, beliofvet att roa sig — och, han, som älskade mig under de åren i Norrland, som dyrkade mig, läste i mina ögon — han blef nu så hård, så hjärtlös, så grym. Ocb när barnet dött, lämnade han mig utan ett ord, utan att jag visste hvart han tog vägen. Hade jag haft medel, skulle jag rest till världens ände och sökt honom, men jag hade inte ens så, att jag kunde köpa biljett till återresan. Då tog en agent mig om hand, och nu har han rätt till hvarje öre, jag kan förtjäna. Han ville skaffa migen plats därute, men jag var förtviflad till döds oeli ville bara lieiu till mamma.

(Kastar sig gråtande till moderns bröst, men hon skjuter henne ifrån sig.)

Malvina.

Och så skulle du komina och dra den skammen öfver din stackars mor!

Klara.

Mamma — sådan trodde jag aldrig att mamma

var!

Malvina.

Jag vet inte livad du trodde om mig, barn lilla. Trodde du kanske, att jag skulle uppmuntra dig i dina syndiga passioner'? Visste du inte, att i allt hvad som angår moral, var din mor strängare än någon annan?

Klara.

Mamma visste i alla fall att vi — att vi inte började med att gifta oss?

Malvina.

Det visste jag inte — å, jag vill inte höra talas om något sådant. Jag misstänkte förstås något men alla skonade

mig, och jag frågade inte. Men att ni sedan gifte er, det var jag säker om. Jag har just nu försvarat dig här — och nu ska alla tro att jag ljugit, och en så simpel människa som fru Svenson ska ha rätt att triumfera öfver mig. Du har tagit ifrån mig det sista och dyrbaraste jag ägde i världen — mitt goda namnocli rykte, det enda som gjort mitt lif drägligt här. För din skull har jag underkastat mig den förödmjukelsen, att komma in som fattighjon på en välgörenhetsinrättning — men det kunde jag ändå bära, så länge jag kunde hålla mitt hufvud högt och sätta mig i respekt — men nu finns det inte den förolämpning, som jag inte får ta emot och svälja. Men det må vara hur det vill med det — det åtminstone ska ingen säga om mig, att jag uppmuntrat synden, om det också är min egen dotter — gä nu din väg igen, jag vill inte mer se dig för mina ögon.

Klara.

A, mamma, är det möjligt — är detta af hänsyn för fru Svenson och några andra stackars fattighjon?

Malvina.

Fattighjon eller inte det är nu dem, jag måste lefva ibland. Och lefva utan att vara respekterad, det kan jag inte.

Klara.

Och livad glädje har du af deras respekt, 0111 du stött ifrån dig ditt enda stackars olyckliga barn ?

Malvina.

Jag ber dig att inte resonera. Jag är nu sådan, att hedern framför allt. — Å Gud, å Gud i himlen ! (Säller sig och ,gråter.)Hulda (komma- in, fram till Klara).

Moster Malvina gråter — är det sant, du är inte gift'?

Klara.

Nej!

Hulda.

Hur kunde du då ha den taktlösheten — ja, hjärtlösheten, vill jag säga, att komma hem'? Du borde väl ha haft lite försyn för dina släktingar

- tänkt på att inte draga skam öfver dem.

(Malvina lyfter upp hufvudet och lyssnar.)

Klara.

Du också, Hulda! Hvad kan det göra dig! Du är rik, nygift — hvad har du att frukta af mig?

Hulda.

Tror du det är roligt för mig, om mina svärföräldrar och hela deras släkt, som är så nogräknad, ska få reda på att jag har en släkting — och barndomsvän till på köpet, som komprometterat sig så! Du vet väl hur stränga åsikterna är här i Göteborg.

(.Malvina reser sig till hälften.)

Fru Billgren (kommer äfven ut, skjuter för döiren till salen, där de andra äro).

Hur är det, är hon gift? Inte. Hör, min kära Klara. När det är så, kan du inte stanna i Göteborg. — Jag är beredd att göra ännu en penninguppoffring för dig — och jag tror inte att Billgi’en ska säga nej — men du måste strax begedig härifrån — om inte annat, så för din mors skull. Din mor är väl sedd och upptagen i de bästa familjer här, men det förstås, att om du stannar här, blir hon inte vidare bjuden någonstans.

Malvina (springer upp).

Förlåt, lilla Lydia, men om du tror att jag sätter så mycket värde på de där middagsbjudningarna -- dem kan jag undvara, vet du.

Fru Billgren.

Kan du också undvara folks aktning? Du vet själf hur illa du tog det nyss, när fru Svenson

Malvina.

Och tror du jag bryr mig om fru Svenson och alla de andra fruarna här, och Alins, som för resten inte bjudit mig på middag i dag heller, och Hjorts och självfva herrskapet Billgrens — med förlof —; men om de haller sig för goda för min dotter, så håller jag mig för god för dem.

Klara.

Mamma, min egen mamma!

Fru Billgren.

Jag trodde inte att du var den som öfversåg med vissa felsteg, kära Malvina. Jag vet nog att en mor alltid är en mor, men rättskänslan bör man ha ändå. God afton, kära du. Sof på saken; i morgon ska jag säga dig, hvad vi kan göra för Klara och hvilka våra villkor äro.Hvar bor Klara?

Klara.

Jag bor bos min mor, tänkte jag. Jag kom direkt från ångbåten.

Fru Billgren.

Din mor bar inte något bem att bjuda dig, som du ser.

Klara.

Men mamma bar väl ett eget rum. Åtminstone för i natt.

Fru Billgren.

Det måste jag bestämdt motsätta mig — det gör mig ondt, men jag kan inte uppoffra det bär nybildade lilla hemmets hela anseende — de andra fruarna!

Malvina.

Jaså! Skall min dotter jagas ut härifrån på kvällen, just som hon kommit, för fru Svensons och de andras skull? Om det är så, så går jag också! Kom, Klara, mitt gamla rum är inte ut-hyrdt än — min värdinna tar gärna emot oss. (Ringer.)

Fru Billgren.

Tänk på hvad du gör, Malvina lilla. Du vet ju, att du ingenting har att lefva af, när nu också Klara

Malvina.

Har jag någonsin tiggt af dig, goda Lydia? Så länge jag inte gjort det, tänker jag jag har rätt att sköta mina affärer själf.Fru Billgren.

Du vill då på allvar lämna hemmet?

Malvina.

Precist! Du vet mycket väl, att jag aldrig ville komma in här, men att det var du som öfver-talade mig. Och medan vi nu talar om det, vill jag säga, att maten är riktigt skamligt dålig här

— i dag var fläsket alldeles oätbart — helt enkelt oätbart. Kom, Klara, du och jag ska inte genera våra kära släktingar! — Alins bjöd mig i alla fall inte på middagen i dag. — (Till städerskan, som kommer in från höger.) Se här, madam, lägg in den här piraten i mitt rum — och gif mig min kappa och min hatt. (Dä städerskan öppnar salsdörren för att gå ut den vägen, ser man alla fruarna, samlade vid dörren i lyssnande ställning, fara förlägna tillhaka, då dörren går upp. Moster Malvina, som ej sett dem, fortsätter till Klara:) Vi går först och hör efter

rummet, förstår du, det är här strax bredvid, och sedan hämtar vi våra saker. God afton, lilla goda fru Billgren, god afton, fru Mina, god afton, fru Hjort. (Gör en stor komplimang för dem alla, slänger om sig kappan, som städerskan kommer med, samt sätter pä sig hatten och går så ut med Klara genom salen, nigande med öfverdrlfven artighet för alla fruarna till höger och vänster samt sägande med hög, danande röst:) Så länge du har en mor i lifvet, min flicka, så ska du inte sakna ett hem. Och det här är inte ett ställe för oss!

(Slut.)